

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Diplomová práce

2017

Bc. Barbora Wenigová

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Sociální identita účastníků kryptoměnového trhu
Bc. Barbora Wenigová

Diplomová práce
2018

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Bc. Barbora Wenigová
Osobní číslo: H15368
Studijní program: N6703 Sociologie
Studijní obor: Sociální antropologie
Název tématu: Sociální identita účastníků kryptoměnového trhu
Zadávatel katedra: Katedra sociálních věd

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Na základě terénního výzkumu mezi účastníky kryptoměnového trhu provede studentka mapování toho, jak tento fenomén pomáhá vytvářet sociální identitu aktérů a zároveň je jejich identitou sám ovlivňován.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- ANDERSON, B. 2008. Představy společenství. Karolinum.
BROOKS F. 1994. Egoist theory and America's individualist anarchists: A dilemma of praxis. Imprint Academic Ltd.
BROOKS F. 1994. The Individualist Anarchists: An Anthology of Liberty. Routledge.
HALL, S. 1992. The Question of Cultural Identity. Modernity and its Future. Ed. Hall, D. Held, and T. McGrew. Cambridge: Polity.
HALL, S. 2005. Kódování/dekódování, in Teorie vědy/Theory of Science. Praha.
KELLY B. 2014. The Bitcoin Big Bang: How Alternative Currencies Are About to Change the World.
LACHMANN, F. Stuart Hall: kulturní studia, kultura a politika. Socialnitateorie.cz [online].
MEAD, G. H. 2017. Mysl, Já a společnost. Praha: Portál.
MILNER, A. 1994. Contemporary Cultural Theory. UCL Press, London.
NOZICK R. 1974. Anarchy, state and utopia. Basic Books.
PILNÁ I. 2016. Digitální ekonomika: Žít nebo přežít. Bizbooks.
SMIL V. 2017. Jak se vyrábí dnešní svět. Bizbooks.
SMITH A. 2002. Bohatství národů: Pojednání o podstatě a původu. Liberální institut
STROUKAL D. 2018. Bitcoin Peníze budoucnosti. GRADA Publishing, a.s.
ŠUBRT, J. a kol. 2008. Soudobá sociologie II. Teorie sociálního jednání a sociální struktury. Josef Bernard Osobní identita v diskurzu společnosti pozdní moderny. Karolinum Press.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Tomáš Samek, M.A., Ph.D.

Katedra sociálních věd

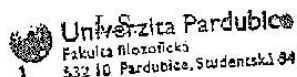
Datum zadání diplomové práce:

31. března 2017

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2018

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2017

Prohlašuji že:

tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 2. 7. 2018

Barbora Wenigová

Poděkování:

Děkuji Filipovi, Mirovi, Teapackovi, Josefovi, Rudovi a Lukášovi, že si na mě ve svých nabitých kalendářích rezervovali chvíli času, za jejich otevřenost a poskytnutí možná až citlivých osobních informací. Velmi si vážím Vaší důvěry.

Děkuji panu Tomáši Samkovi, Ph.D. za odborné vedení práce, důvěru, cenné připomínky a jedinečný pohled na svět.

ANOTACE

Diplomová práce se zaměřuje na fenomén kryptoměn a na sociální identitu účastníků kryptoměnového trhu. Na základě polostrukturovaných rozhovorů autorka mapuje, jakým způsobem pomáhá tento fenomén vytvářet sociální identitu aktérů a zároveň je jejich identitou sám ovlivňován.

KLÍČOVÁ SLOVA: sociální identita, kryptoměnový trh, kryptoměny, bitcoin

TITLE

Social identity of cryptocurrency market participants

ANOTATION

The diploma thesis focuses on the phenomenon of cryptocurrency and on the social identity of cryptocurrency market. Based on interviews with the author describes how this phenomenon helps to create actors social identity and how is itself influenced by their identity.

KEY WORDS: social identity, cryptocurrency market, cryptocurrency, bitcoin

Obsah

Úvod	8
1 Sociální identita	10
1.1 Sociální konstrukce reality	10
1.2 Identita	11
1.3 Sociální identita	12
1.4 Moderní identity tíhnou k decentralizaci	13
1.4.1 Kapitalismus	15
1.4.2 Anarchokapitalismus	16
2 Kryptoměny	17
2.1 Historie	17
2.2 Kryptoměny a jejich trh	18
2.2.1 Funkce kryptoměn	18
3 Metodologie	23
4 Příběhy účastníků kryptoměnového trhu	27
4.1 Spekulant Rudolf	27
4.2 Informační technolog Lukáš	30
4.3 Miro a Filip	33
4.4 Podnikatel na internetu Josef	37
4.5 Vizionář Teapack	40
5 Analýza rozhovorů	47

5.1	Osobní identita účastníků kryptoměnového trhu.....	47
5.2	Sociální identita účastníků kryptoměnového trhu	53
5.3	Ti druzí	55
5.4	Ovlivňování trhu sociální identitou aktérů	59
6	Shrnutí.....	61
7	Závěr	63
8	Použitá literatura	64

Úvod

„Jednou tě vezmu do Paralelní polis, tam se ti bude líbit.“

„Co je to?“

„Nejsvobodnější místo v České republice.“

Přesně tak jsem se poprvé dozvěděla o místě, které je v České republice úzce spojené s kryptoměny a zároveň hned poté o tom, co jsou kryptoměny samotné, a protože mám ráda svobodná místa, začal mě fenomén alternativních měn zajímat. Po čase jsem sama investovala a stala se účastníkem kryptoměnového trhu, přestala být pouze neúčastněným pozorovatelem, ale získala jsem zkušenosti a informace, které si mohla sama prakticky vyzkoušet. Zároveň jsem také díky mé účasti získala cenné informátory, kterým jsem mohla pokládat otázky vycházející z mých osobních zážitků. Sami informátoři pak ke mně byli velmi otevření a pomohli nalézt odpovědi na otázky, které se točily kolem kryptoměn a jejich přístupu k nim.

Manuel Castellas uvádí ve své knize *The Rise of network society* uvádí, že žijeme v procesu multidimenzionální strukturální změny, která vychází ze stále většího síťového propojení, na mysli má v tomto případě informační sítě, které jsou ale velmi úzce spjaty s těmi lidskými (Castellas 2010). Kryptoměny sama vnímám jako další dveře do budoucnosti, které nás díky své technologii mohou posunout zase dál, zároveň mohou naši dnešní společnost, tak, jak ji známe, úplně změnit. Nebo to může být jen technická inovace, kterou běžný uživatel ani nepocítí? Pravděpodobně v této studii nenaleznu odpovědi na tyto otázky, ale dokáži nastínit možnosti, které ve čtenáři mohou vzbudit další dotazy a možná i hlubší zájem o mapování této příležitosti. To je i převážně princip, na kterém dnešní informace o kryptoměnách stojí.

Uživatelé se o nich dozvídají od jiných uživatelů. Může tedy pouhá důvěra, zatím spíše běžných aktérů, ovlivnit již dávno zaseté systémy ve společnosti?

V své studii se zaměřím na to, co to jsou kryptoměny a pokusím se přeložit složitý jazyk informačních technologií, který občas může připadat humanitně zaměřeným osobám cizí, tak aby byla práce co nejvíce srozumitelná především těm, kteří o nich nikdy neslyšeli a nemají technické vzdělání v oboru. Protože si vždy sama potřebuji uvědomit různé teorie na praktických příkladech a zasadit je do mě známého prostředí, kromě odborné literatury připojuji také příběhy mých respondentů, kteří na praktických příkladech a osobních zkušenostech dokáží nejlépe demonstrovat, jak kryptoměny skutečně fungují a jak se k nim dostali.

Benedict Anderson ve své knize *Představy společenství* hovoří o národech jako představách společenství, jedná se o imaginární společenství, protože jeho příslušníci nikdy nepoznají většinu ostatních příslušníků národa. Nemohou mít možnost společného setkání, ani nemohou všechny znát alespoň z doslechu. I přes to cítí členové sounáležitost s ostatními členy (Anderson 2008). Domnívám se, že stejný jev se vyskytuje u účastníků kryptoměnového trhu, kteří jsou roztroušeni po celém světě. Nikdy se nepotkají, ale přes to mají společný bod zájmu. Proto si pokládám otázku, co přesně je tím společným bodem? Zároveň se zaměřím na přístupy k osobní identitě, identitě sociální, věnuji se tomu, že moderní identity mohou tíhnout k decentralizaci, co je tomu příčinou a co na druhé straně vzniká.

Pomocí zúčastněného pozorování, a především rozhovorům s účastníky kryptoměnového trhu se zaměřím na to jaká je jejich identita. Kdo jsou ti lidé? Co je jejich motivem? Jak pomáhají kryptoměny vytvářet jejich identitu? A jak identita aktérů ovlivňuje kryptoměnový trh?

1 Sociální identita

Pro pochopení sociální identity účastníků kryptoměnového trhu, cítím jako nezbytné vysvětlit právě pojem sociální identita. V této kapitole se věnuji sociální konstrukci reality, identitě osobní v konstruktivistickém pojetí a sociální identitě. Zároveň se zde věnuji i tématu decentralizace a vysvětlím, proč mají moderní identity tendenci tíhnout právě k ní. Následně se zde zaměřím na kapitalismus a také anarchokapitalismus. Tyto směry vnímám jako důležité, protože právě k snahám o změnu společnosti mohou kryptoměny některé své účastníky směřovat.

1.1 Sociální konstrukce reality

Autory termínu sociální konstrukce reality jsou Peter Berger a Thomas Luckmann. Ve své knize *Sociální konstrukce reality* z roku 2001 tvrdí: „*Společnost je výtvořem člověka. Společnost je objektivní realitou. Člověk je výtvořem společnosti.*“ Současně popisují, že základním stavebním kamenem sociální reality jsou společenské instituce a výchozím nástrojem, který vtiskuje objektivizovanému sociální svět, je jazyk. Každá instituce nakládá se souborem předávaného vědění, které předepisuje institucionálně vyžadované chování i role, které mají být hrány. Výchovou rodičů a později i institucemi je toto vědění vštěpováno jako objektivní pravda a tím je následně přijímáno jako subjektivní realita, která má nadále schopnost člověka utvářet. Vybočení z institucionálního řádu, ať už v dětství či v průběhu života se jeví jako odchylka od reality neboli pomyslné normy a může být následně jinými aktéry označen za morální poklesek, duševní chorobu nebo nevědomost (Berger, Luckmann 1999). Tento text vnímám jako základní stavební kámen pro rozklíčování identity člověka a jeho světa.

1.2 Identita

Dle konstruktivistického pojetí je identita vytvářena, jak bylo výše zmíněno, již v průběhu socializace, je konstruována a vzniká v sociálních interakcích probíhajících v určitém kulturním a historickém kontextu (Calhoun 1994). Bernard popisuje osobní identitu jako nejasně uvědomovaným životním konceptem. Identita bývá většinou skrytá a jasněji se odhaluje až při řešení konkrétních situací. Bernard dále uvádí, že právě tato skutečnost hraje zásadní roli při úvaze o tom, jakým způsobem má osobní identita vliv na každodenní jednání (Šubrt, Bernard 2008: 133). V dnešním postmoderním světě, kdy jedinci požadují absolutní osobní autonomii a autenticitu, není možné na jedincovu situaci aplikovat prefabrikovanou identitu, již společnost nabízí. Tvůrcem vlastní identity je sám jedinec (Šubrt, Bernard 2008, 128). Vytváří se v průběhu sociálních procesů, je proměnlivá, nestabilní a pro člověka zůstává nesrozumitelná, dokud zcela nepochopí svůj vlastní svět, ve kterém se nachází. Dle Hlaváče může být identita chápána jako existence mnoha kulturních světů v jednom člověku. Plurální identitu tedy chápe jako vztah identity a jedince či sociální skupiny, protože je vytvářena a konstruována ve vztazích k jiným identitám, jednotlivcům či skupinám. Tím zdůrazňuje obývání více světů současně, kdy je jednotlivec zapojen do vzájemně se křížících spleťových sociálních sítí (Hlaváč 2004). V této síti bývá identita vnímána buď jako absolutní podobnost a zároveň i odlišnost od ostatních (Jenkins 1996: 4). Současně identita není něčím konstantním, ale množstvím životních zkušeností dochází k jejímu vývoji. *„Každý člověk tedy má mnoho vzájemně se doplňujících sociálních identit a o aktivaci každé z nich rozhoduje kontext“* (Eriksen 2008: 327). Eriksen chápe identitu jako *„relační, situační a flexibilní, takže každá osoba je nositelem celé řady potencionálních identit, z nichž se ovšem jen některé stávají sociálně významnými a ovlivňující každodenní život“* (Eriksen 2007: 129). *Některé z identit můžou být důležité pouze v určitém čase a zafungují pouze v konkrétních sociálních situacích* (Tajfel 1981: 255). Vnímání identity jako situační, proměnlivé a vyjednávané nemusí podle

Jenkinse znamenat, že se tak stane ve všech případech (Jenkins 1996: 50-51). Domnívám se, že identita většiny účastníků kryptoměnového trhu v České republice je pouze jednou z mnoha identit a sami účastníci ji nevnímají jako dominantní. Současně si uvědomuji, že mohou být i takoví aktéři, pro které je tato identita spojená s kryptoměny velmi důležitou. Mohou to být osoby, pro které jsou kryptoměny životní styl a mohou mít díky nim zásadní požadavky na proměnu společnosti. Abych mohla pochopit vztahové souvislosti mezi osobní identitou a kryptoměny, zaměřím se nejdříve na sociální identitu, tedy identitu jednotlivce ve společnosti.

1.3 Sociální identita

Sociální identitu mohou ovlivňovat dva procesy.

První z nich je orientace ve světě pomocí kategorií. Vlastní sociální identitu si jedinec utváří na základě uvědomování si identit ostatních. S tou se postupně ztotožňuje a stává se součástí jejich sebepojetí. Zmíněné sebepojetí následně určuje skupinové chování. Dle Turnera lze sociální skupinu definovat jako počet jednotlivců, kteří vycházejí ze stejné kategorizace a je součástí jejich sebepojetí (Turner 1982: 36). Sociální kategorizování vede k základnímu předpokladu při tvoření skupinové identity, a to k principu dělení na tzv. insidery a outsidersy (Eriksen 2007: 80). To znamená, že dělíme svět na ten náš a ten těch druhých.

Druhému se věnuje Hoog a popisuje jej jako proces sebezdokonalování, díky kterému člověk vnímá sebe a členy vlastní kategorie příznivěji. Jednotlivé skupiny se pak porovnávají s ostatními na základě pro ně důležitých měřítek. Zaměřují se tak na pro ně výhodné hodnoty (Hoog 1998: 67).

Jedinec z pravidla náleží k několika různým sociálním skupinám, ne výhradně k jedné. Váha náležitosti k určité skupině je pak posuzována na základě důležitosti pro člověka ať už

dlouhodobě či podle aktuálních preferencí. Čím je pro jedince jeho vztažná skupina důležitější, tím větší loajalitu a nekritické zvýhodňování jí připisuje. (Tajfel, Turner 1986). Osobní strategie každého aktéra představuje postup, jak dosáhnout lepšího postavení, docílit zvýšení sebeúcty. Tajfel uvádí, že jde především o strategie, kdy jedinec opouští skupiny, ve kterých se necítí dostatečně hodnotný, především se jedná o skupiny s nízkým sociálním statutem (Tajfel 1981: 256). *„Přes určité rozdíly v důrazech vyvstává ve zmíněných teoriích několik společných aspektů vývoje společnosti, které přispívají k problému identity. V první řadě se jedná o zproblematizování jedincova pevně daného místa ve společenské struktuře. Vysoká horizontální i vertikální mobilita, která problematizuje identitu založenou na společenském postavení. Individualizace sociálního života a vymizení skupinově předepsaných životních drah tvoří z identity individuální jedincům projekt, který může sám rozvíjet, ale za který nese svou odpovědnost. Mizení významu celospolečensky sdílených hodnot vytváří situaci, v níž má člověk k dispozici několik nabízených verzí reality, mezi nimiž může volit. Tento stav navíc automaticky implikuje relativitu jakéhokoliv hodnotového systému a tím podporuje ideu nutnosti svébytné životní cesty každého člověka“* (Šubrt, Bernard 2008:128).

Zajímá mě, do jaké míry si účastníci kryptoměnového trhu uvědomují svou příslušnost k sociální skupině stejných aktérů a jaké jsou znaky, podle kterých se vymezují proti jiným skupinám a zdali jsou tyto znaky jasně dané. Dle mého přístupu ke kryptoměnám se domnívám, že zapojení a míra sounáležitosti s ostatními aktéry, může být různá, a to od vládného zapojení, které výrazně neovlivňuje účastníkův život, až po snahy o změny struktury společnosti.

1.4 Moderní identity tíhnou k decentralizaci

Mnozí autoři se věnují tématu, že dnešní společnost prochází významnou změnou, která je ovlivněna dle Castellase zejména přesunem od průmyslové společnosti k informační.

Zdůrazňuje vzájemné vztahy sociálních, ekonomických a politických rysů společnosti a tvrdí, že síť je definujícím prvkem, který označuje naši současnou epochu. Naléhavost nového přístupu k pochopení druhu ekonomiky, kultury a společnosti, v níž žijeme, je zesílena krizemi a konflikty, které charakterizovaly první desetiletí dvacátého století. Globální finanční krize; narušení obchodních a pracovních trhů vyplývající z nové mezinárodní dělby práce; nezastavitelný růst globální kriminální ekonomiky; sociální a kulturní vyloučení velkých segmentů populace planety z globálních sítí, které shromažďují znalosti, bohatství a moc; vada nespokojenosti v podobě náboženského fundamentalismu; oživení národnostních, etnických a územních rozkolů, které odmítají negativu druhého, a tudíž široce využívané násilí jako způsob protestu a nadvlády; ekologická krize, která se vyznačuje změnou klimatu; narůstající neschopnost politických institucí založených na národním státě zvládat globální problémy a místní požadavky a to vše jsou různorodé projevy procesu multidimenzionální strukturální změny, která se děje uprostřed agony a nejistoty (Castellas 2010). Uvádí, že dominantní funkce a procesy jsou stále více organizovány kolem sítí. I přes to, že síťová forma sociální organizace existovala v jiných časech a prostorech, nové paradigma informačních technologií poskytuje materiální základ pro její všudypřítomné rozšíření v celé sociální struktuře. Tato logika vytváří sílu a vyvolává společenské odhodlání vyšší úrovně, než je tomu u konkrétních sociálních zájmů vyjádřených prostřednictvím sítí: moc toků má přednost před toky moci. Přítomnost nebo nepřítomnost v síti a dynamika každé sítě vůči ostatním jsou kritickými zdroji nadvlády a změn v naší společnosti (Castellas 2010: 500).

Castellas dále zmiňuje kapitalistickou třídu, která dle jeho názoru sociologicky a ekonomicky neexistuje. Existuje ale integrovaná globální kapitálová síť, jejíž pohyby a proměnná logika určují ekonomiky a ovlivňují společnosti. Není to jen výraz abstraktní logiky trhu, protože skutečně neplní zákon o nabídce a poptávce, ale reaguje na turbulence a nepředvídatelné pohyby nevypočitatelných očekávání vyvolaných psychologií a společností,

jak ekonomickými procesy. Tato síť sítí kapitálu sjednocuje a ovládá specifická centra kapitalistické akumulace, strukturovaná chování kapitalistů při jejich zapojení do globální sítě. Hrají své konkurující nebo konvergující strategie prostřednictvím této globální sítě, a tak jsou nakonec závislé na nehumánní kapitalistické logice elektronického a náhodného zpracování informací. Je to skutečně kapitalismus ve svém čistém vyjádření nekonečného hledání peněz. Peníze se však stávají téměř úplně nezávislé na výrobě, včetně výroby služeb, tím, že uniknou do sítí elektronických interakcí vyššího řádu, které sotva pochopí její manažeři. Zatímco kapitalismus stále vládne, kapitalisté jsou náhodně inkarnováni a kapitalistické třídy jsou omezeny na určité oblasti světa, kde prosperují jako přílohy mocného víru, který projevuje svou vůli rozptylovými a futuristickými možnostmi v globálních záblescích počítačových obrazovek (Castellas 2010, 505). Liberální individualismus a soukromé vlastnictví hájí také Robert Nozick, ten tvrdí, že vlastnictví je oprávněné, pokud bylo spravedlivě nabyté, nebo spravedlivě převedeno a nepodléhá principu nápravy (Nozick 1974). Kontrola ze strany státu kapitalisticky smýšlející aktéry pouze omezuje, z toho důvodu vyhledávají způsoby, jak se státní moci vyhnout.

1.4.1 Kapitalismus

Kapitalismu v moderní společnosti se věnuje Daniel Bell, ten ve své knize *Kulturní rozpory kapitalismu* uvádí existenci tří sfér, které se řídí odlišnými anxiálními principy. Anxiální přístupy mají historicky a geograficky univerzální podobu, ale slouží i jako výraz pro různé epochy a společnosti. Konkrétně jde o techno-ekonomickou, sociální, strukturu, politický systém a kulturu. Pokud dochází k zásadnímu rozkolu mezi těmito sférami, projevují se i zásadní rozpory v moderní společnosti. Techno-ekonomická struktura slouží k uspokojování materiálních potřeb společnosti. (Bell 2000) Tato sféra má výrazný vliv právě na sociální

identitu účastníků kryptoměnového trhu. Domnívám se, že právě to dává základ pro tvorbu více vyhraněných názorů a inklinaci k radikálnějším postojům, které mohou směřovat i k celkové snaze o zásadní proměnu společnosti.

Urza ve své knize Anarchokapitalismus uvádí text Murraye Newtowna Rothboarda, který říká: *„Kapitalismus je vrcholné vyjádření anarchie a anarchie je vrcholné vyjádření kapitalismu. Nejen, že jsou kompatibilní, ale jeden bez druhého nemůže plně existovat. Pravá anarchie bude kapitalismem a pravý kapitalismus bude anarchií“* (Urza 2018: 6). Proto, že kryptoměny jsou produktem kapitalismu, považuji za důležité představit blíže také anarchokapitalismus, ke kterému mohou mít také účastníci kryptoměnového trhu blízko.

1.4.2 Anarchokapitalismus

Deklarace kryptografického anarchismu Timoteye Maya v roce 1988 předpovídala potenciál kryptografie překračovat omezující hranice, vytvářet anonymní sítě organizací typu přímého decentralizovaného kontaktu mezi uživateli a vytvářet společenské změny ve stále více digitalizované společnosti. Prostřednictvím kryptografie budou mít jednotlivci možnost odklonit se od tradičních mocenských zařízení a vytvořit nové decentralizované, anonymní systémy řízení a ekonomiky uvnitř kyberprostoru. Ačkoli jednotlivcům umožňuje vyhnout se vládnímu dohledu a kontrole, může si uvědomit, že aktéři mohou i nadále podléhat jiným formám sociálně-ekonomické nadvlády (May 1988).

2 Kryptoměny

Kryptoměny jsou typem digitálních peněz. K jejich tvorbě a ověřování převodů peněžních prostředků, bez závislosti na centrální bance, se používají matematické šifrovací techniky. V dnešní době, v roce 2018 díky nim můžeme nakupovat různé hmotné i nehmotné statky, obchodovat s nimi, nebo je jen držet a doufat v jejich zhodnocení.

2.1 Historie

V současné době běžné internetové bankovníctví funguje na principu centrálních uzlů, kdy veškeré peníze, které posíláme musí nejdříve projít právě zmíněným centrálním uzlem. Pokud tedy například posíláme peníze z jedné banky do druhé, peníze se na účet nepřipíší ihned po převodu, ale až poté, co dorazí do uzlu, kde se následně roztřídí tam, kam patří. Výraznou roli hraje i vzdálenost a v případě přenosu z jedné země do jiné se délka čekání znovu prodlužuje a připisují se různé poplatky navíc.

Prvním problémem centralizovaných databází je fakt, že dávají velkou moc do rukou malé skupině lidí. V dnešním světě informace znamenají peníze. Kdo má jedno, má i to druhé. Velké společnosti je mohou využít k takzvané cílené reklamě, při které roboti sledují vaši internetovou historii a snaží se vás formou reklam zlákat ke koupi věcí, které pravděpodobně ani nepotřebujete. Horší je, pokud jsou tyto nasbírané informace o vás prodány třeba vládě. Ta je pak může využít ke špehování. Možností je mnoho a riziko zneužití vysoké (Matusziński 2018).

Za účelem zavedení jakéhosi speciálního elektronického platebního nástroje, který by dokázal provádět rychlé platby v reálném čase, aniž by byla zohledňována geografická poloha aktérů převodu či hranice států, vznikaly první internetové platební systémy. Mezi nejznámější patří například Ecash, Cybercash a Milicent. Hlavní funkcí elektronických peněz měla být možnost úhrady malých finančních částek tzv. mikroplateb za účelem snížit náklady, které

vznikaly při tradičních peněžních transakcích. Ambice nahradit touto měnou skutečné peníze zde nebyla. (Martinák 2015: 47).

2.2 Kryptoměny a jejich trh

Ke dni 16. 6. 2018 existuje 1628 různých druhů kryptoměn. Nejsilnější měnou s nejvyšší dominancí nad ostatními kryptoměnami (ke stejnému dni 39,8 %) je bitcoin, úplně první kryptoměna vůbec. V současné době se pohybuje v kryptoměnovém trhu celkem 279.589.763.499 \$. Tato částka představuje důvěru všech lidí, kteří se do něj rozhodli zapojit. A říkám důvěra, protože skutečně jde o důvěru v novou technologii a v další zhodnocení financí. Protože je trh založený právě na víře v jeho úspěšnost a investice nezastupují komodity nebo hmatatelné statky, z toho důvodu trh je velmi nestabilní.

. V této kapitole se věnuji bitcoinu, který je první vytvořenou kryptoměnou, popisují zde princip fungování kryptoměn, následně se věnuji i ostatním alternativním měnám.

2.2.1 Funkce kryptoměn

Pro co nejlepší osvětlení funkce kryptoměn se zaměřím blíže na bitcoin, především proto, že o něm existuje nejvíce dostupných zdrojů, zároveň jde o průkopnickou měnu, která vznikla již v roce 2009. Tvůrcem Bitcoinu je Satoshi Nakamoto. Jde o pseudonym autora myšlenky bitcoinu, jehož identita je dodnes neznámá. Mohlo jít o ženu, muže nebo i skupinu vývojářů. V průběhu let mnoho osob tvrdilo, že právě oni jsou Satoshi Nakamoto, nikdo ale svou identitu nedokázal prokázat.

2.2.1.1 Bitcoin

Bitcoin je digitální *peer to peer* měna. Na rozdíl od současných peněz, jako jsou české koruny nebo americké dolary, nemá bitcoin žádnou centrální autoritu, která by se za něj zaručovala nebo měla možnost tisknout nové peníze. (Stroukal 2018) S tím rozdílem, že bitcoinu je omezené množství, je na něj pohlíženo jako na nefyzické zlato. *Peer to peer* znamená označení typu počítačových sítí, kde všechny uzly jsou si rovnocenné a jednotliví klienti spolu komunikují přímo bez existence centrálního uzlu – serveru. Na rozdíl od asymetrického modelu klient-server, v *peer to peer* s rostoucím množstvím uživatelů roste i přenosová kapacita sítě. Nevýhodou symetrie *peer to peer* je naopak obtížnost počátečního navázání komunikace (Stroukal 2018: 1/2). Bitcoin využívá principů kryptografie, což je matematická disciplína zabývající se utajováním smyslu zpráv převodem do podoby, která je čitelná jen se znalostí šifrovacího klíče. Měnová kryptografie pracuje s tzv. matematickou kryptografií, jde o algoritmus, který funguje podobně jako například, když potřebujeme zjistit zapomenutý kód k zámku od kola. Abychom přišli na ten správný, vyzkoušíme všechny možné kombinace pro dosažení vhodného výpočtu. V případě, že klíč k dešifrování zprávy není stejný jako klíč k jejímu zašifrování, jak tomu v případě bitcoinu je, hovoříme o asymetrické kryptografii. Bitcoin využívá pro své bezpečné fungování hashovací funkce a digitálnímu podpisu.

2.2.1.1.1 Blockchain

Produkt bitcoin je unikátní především díky tzv. blockchainu, jakési účetní knize. Sama si blockchain představuji jako řetězec po sobě jdoucích bloků, které jsou na sebe napojené. Jeden blok je jako jeden list v účetní knize. Nevratně se sem propisují veškeré provedené transakce. Tato účetní kniha je přístupná komukoli, kdo se na ni chce podívat. „*Blockchain je nezničitelná*

síť ekonomických transakcí, která v budoucnu může sloužit nejen finančnictví, ale v podstatě všemu, co má hodnotu.“ (D a A Tapscott, 2016). V čem je síla blockchainu?

Představte si dokument, který je tisíckrát duplikovaný po celé síti. Tato síť se periodicky aktualizuje a rozesílá dokument mezi miliony počítačů. Informace na blockchainu existují jako sdílená databáze. Tento způsob využívání sítě má mnohé výhody. Vzhledem k tomu, že všechny záznamy jsou sdíleny, neexistuje centrum, které by bylo náchylné na útoky hackerů. Jistě, je možné změnit lokální kopii dokumentu. Ten však síť okamžitě odmítne. Případný hacker by musel disponovat obrovskou výpočetní silou, aby mohl reálně ovlivnit fungování blockchainu. Navíc všechna data jsou veřejně přístupná a transakce se provádějí transparentně.

Tato koncepce umožňuje ukládat historii tak, že je nepřepsatelná, neboť modifikace bloku zprostřed řetězu by vyžadovala přepočítání všech následníků, což znamená, že by se při přepočítávání nepracovalo s nejdelší větví – nejdelší zůstává původní řetěz, který navíc je obsažen na všech ostatních uzlech decentralizované sítě (Stroukal 2018: 1/21).

2.2.1.1.2 Těžba (Mining)

Stroukal popisuje těžbu (mining) jako proces, při kterém se pomocí strojově náročného výpočtu hledá další blok pro napojení do blockchainu. Validní blok je nalezen, pokud splňuje podmínku, že jeho hash je nižší než určitý cíl. Tento cíl se odvozuje z momentální obtížnosti, která se mění za každých 2016 bloků v závislosti na rychlosti jejich nalezení tak, aby průměrná rychlost generování nových bloků činila jeden blok za deset minut. Pokud blok nespĺňuje podmínku na nízký hash, je nutné jeho serializaci pozměnit a zkusit hash přepočítat. Těžba je vlastně částečná inverze hashovací funkce.

V počátcích bitcoinu se těžba prováděla na procesorech samostatných osobních počítačů, ale jak její obtížnost stoukala, protože se začalo zapojovat stále více počítačů, tím úspěšnost klesala, noví těžaři začali vymýšlet, jak těžít co nejefektivněji a získat převahu nad ostatními. Začali se přesouvat k paralelním výpočetním architektuřám – od GPU (grafické karty, zejm. ATI/VLIW), přes FPGA (programovatelná hradlová pole), až k ASIC, což jsou zákaznické hardwarové obvody, navřžené speciálně k počítání jednoho typu výpočtu (Stroukal 2018: 9/23). V dnešní době se k těžbě bitcoinů využívají již výhradně ASIC a jejich inovace. Některé alternativní měny lze stále ale těžít na grafických kartách.

Zjednodušeně řeceno, těžba bitcoinů je proces, při kterém počítače ověřují transakce. Vytvářejí z nich nové bloky, které přidávají do blockchainu. Správným výpočtem hashe, kterým bude začínat nový blok, získají mineři odměnu, v současné době to je 12,5 bitcoinů to je v přepočtu ke dni 15. 6. 2018, kdy je jeden bitcoin 6.511,39 \$ (Coinmarketcup 15. 6. 2018) celkem 81.392,375 \$. Podle výpočetní síly, která o nové bitcoiny usiluje, vzrůstá také náročnost. Protože zájem o těžbu je čím dál větší, ve hře je více minerů s výkonnějšími stroji, roste také náročnost kódování. Vznikají ohromné těžařské farmy, některé závislé na vlastním elektrickém příkonu a pooly. Pools jsou servery, na kterých množství těžařů z celého světa spojuje své síly, přičemž vytěžená odměna se dělí spravedlivě mezi všechny, v závislosti na poskytnutém výkonu. Pokud bych chtěla těžít na vlastním počítači bez připojení do poolu, byla by velká náhoda, pokud bych něco vytěžila, pravděpodobně bych pouze zaplatila velké účty za energii a byla ve ztrátě.

2.2.1.2 Alternativní měny

Jak jsem výše zmínila, existuje celá řada jiných měn, než je bitcoin, říká se jim alternativní měny neboli altcoiny. Základem většiny altcoinů je samotný bitcoin. A platí to jak pro protokol,

tak pro softwarovou implementaci, kterou altcoiny postavené nad bitcoinem odvětvují z volně dostupného softwaru bitcoinu a dále upravují (Stroukal 2018: 14/25).

Existují dva typy kryptoměn, jsou to coiny a tokeny. I když ono samotné slovo měna, může být trochu zavádějící, protože ne všechny kryptoměny splňují podmínky pro to, aby se mohly nazývat měnou. Zatím se ale nenašlo jiné a vhodnější pojmenování.

2.2.1.2.1 Coiny

Coin je měna, která leží na vlastní blockchainové síti. Kryptoměna která se těží je vždy coin, ale existují i méně početné výjimky, které toto tvrzení rozporují (Kytka 2018). Sama vnímám coiny jako prostředek směny Mezi coiny patří mimo Bitcoin také Ethereum, Ripple, Litecoin, Stellar, IOTA, NEO a mnohé další.

2.2.1.2.2 Tokeny

Tokeny nemají vlastní síť a obvykle leží na blockchainu jiné kryptoměny. Fungují díky tzv. smart kontraktům na jiné platformě. Pro tyto účely byla vytvořena platforma Ethereum, ale například i NEO. Pro tokeny je typické, že slouží jako platidlo v určité aplikaci, ke které neoddělitelně patří (Kytka 2018) Příkladem může být Medicalchain, který má usnadnit práci lékařům a zpřístupnit jim informace o pacientech po celém světě, ať jsou kdekoli. Dalšími jsou například EOS a TRON, ale i stovky jiných tokenů.

3 Metodologie

Pro svůj výzkum jsem zvolila metodu polostrukturovaných rozhovorů. Typ polostrukturovaných rozhovorů má předem daný okruh témat, ale jejich pořadí, volba slov a formulace může být pozměněna, případně může být něco dovysvětleno. Výhodou polostrukturovaných rozhovorů je, že jsou flexibilnější a volnější, než ty strukturované (Wildemuth 2009). Otázky jsem rozdělila do třech základních okruhů.

První otázky se týkaly minulosti, a to na čas, kdy se informátoři o kryptoměnách poprvé dozvěděli, co je vedlo k tomu, že se rozhodli investovat nebo těžit a jestli to bylo čistě za účelem dalšího zisku, nebo za tím byl ještě jiný důvod například politický.

Druhý okruh se věnoval přítomnosti. Ptala jsem se na způsob zapojení a pohled na tento fenomén s tím spojené výhody i nevýhody. Zajímala jsem se o to, jak vnímají sebe jako účastníky, ale i ostatní osoby s kterými se setkali a zdali mají zkušenosti s alternativními investicemi do kryptoměn. Jestli se s některými lidmi stýkají jen kvůli kryptoměnám a kdo ti lidé jsou. Jestli je kryptoměny ovlivnily v celkovém pohledu na svět.

Třetí a poslední okruh se věnoval tomu, jak vnímají budoucnost kryptoměn a tomu, jak může být trh ovlivňován účastníky. V průběhu rozhovoru jsem měla dodatečné otázky, abych mohla daným názorům hlouběji porozumět a ověřila teorie s jejich praxí.

Seznam otázek jsem u sebe neustále nosila pro případ, že bych někoho zajímavého potkal a byla vždy připravena na rozhovor. Ve většinou případů jsem měla možnost přípravy.

Každého informátora jsem požádala o svolení k nahrání rozhovoru. Vždy jsem jim vysvětlila, že jde pro mě o složité pojmy a že bych je pravděpodobně nedokázala přesně a správně interpretovat. Slíbila jsem, že záznam slouží výhradně pro mé potřeby a nedostane se k žádné třetí osobě.

Žádného účastníka kryptoměnového trhu nedokážeme na první pohled s jistotou identifikovat, že jím skutečně je. Aktéři nevykazují na první pohled žádné vizuální charakteristiky, které by je mohly spojovat.

Tři osoby jsem cíleně požádala o rozhovor. Protože pro někoho může jít o poměrně citlivé téma vzhledem k tomu, že se jedná o finance, rozhodla jsem se kontaktovat pouze ty, o kterých jsem sama měla informaci, že jsou účastníky, veřejně se k tomu hlásili, nebo jsem měla zprostředkovaně jejich souhlas ke kontaktování. Jednu osobu jsem vůbec neznala a náhodně se s ní dala do řeči v obchodním centru při nákupu zboží. Prodávající se sám zmínil o kryptoměnách. S posledními dvěma osobami jsem se potkala při organizaci kurzu pro obchodníky, sami mi nabídli, že mi poskytnou rozhovor.

Obecně jsem se setkala s velmi milou zpětnou vazbou a výraznou ochotou k osobnímu setkání. Informátory jsem poprosila o půl až tři čtvrtě hodiny jejich času, ani u jednoho to nevyšlo. Původně zamýšlený termín jsme vždy přesáhli a doba rozhovoru trvala pravidelně minimálně hodinu. Nejdéle však čtyři a půl hodiny. Již po realizaci druhého rozhovoru se i dotazovaní sami zajímali o to, co říkali ostatní informátoři, co si o některých problémech myslím já a občas i po stopnutí hlasového záznamu diskuze ještě pokračovala. Dotazování často, tedy ve vzorku šesti osob více než tři krát, zmiňovali konkrétní třetí osoby, které jsem mohla znát buď osobně, nebo z médií. Vyprávěli jejich příběhy a zkušenosti. Tyto zprávy s ohledem, abych informátory ochránila, ale i citlivé údaje o třetích osobách v mém výzkumném šetření neuvádím.

Všechny osoby si přály zůstat alespoň částečně v anonymitě, buď uvedením přezdívky, nebo pouze křestního jména, a to především kvůli tomu, že jde o citlivé osobní údaje. Zároveň abych mohla u informátorů odhalit pozadí jejich důvěry v tuto technologii, chtěla jsem zjistit jejich povolání a zdali jim jejich vzdělání pomáhá v orientaci na trhu a pochopení funkce celého kryptoměnového systému. Otázku jsem v průběhu rozhovorů ale změnila, protože jsem jejich

pracovní pozici neviděla jako přesně vypovídající hodnotu, a především ji tak nevnímali oni sami. Zajímala jsem se tedy o to, jako kdo se informátoři vidí nebo cítí. Někteří zmínili jejich skutečné povolání, jiní uvedli, jak se cítí, aniž by zmiňovali přímou pracovní pozici, i když z rozhovoru vždy vyplývá čím se přesně informátoři zabývají. Jako poslední bod, který je měl blíže představit jsem zvolila věk. Od tohoto údaje jsem si slibovala, že může objasnit některé souvislosti s dobou, ve které člověk vyrostl a její vliv na některé názory. Slouží ale spíše pro čtenářovu imaginaci informátorů.

Jak jsem výše zmínila počet dotazovaných činil šest osob. Mužů, kteří jsou účastníky kryptoměnového trhu. V mé výzkumné části při rozhovorech využívám zkratk, a to prvního písmene jména.

R: Rudolf, spekulant, 27 let

J: Josef, podnikatel na internetu, 35 let

F: Filip, majitel poradenské společnosti, 44 let

M: Miro, obchodní ředitel, 38 let

L: Lukáš, ICT, 36 let

T: Teapack, vizionář, 27 let

To ale neznamená, že se ženy o alternativní platební metody či investice nezajímají. Například po zadání termínu kryptoměny do Youtube, ihned páté video patří blogerce Kate Wednesday, která se vedle videí s tituly: *Jak jsem ovládla tapetování, 9 typů kluků na seznamce: vztahy a já?, 7 tipů, jak mít plnou skříň a ještě ušetřit, Můj nový epilátor: Epilace podpaží. Au*, zabodovala s titulem *Kryptoměny & já: Nákup, těžba, plány, nejoblíbenější měna a zkušenosti*. Která počtem shlédnutí předběhla i Alenu Vránovou, vlivnou osobnost v oblasti mého výzkumu: je spoluzakladatelkou SatoshiLabs, firmy, která mimo jiné vyvíjí TREZOR –

fyzickou peněženku na virtuální peníze. A nakonec jsem účastníkem i já a určitě spolu s Kate Wednesday a Alenou Vránovou nejsme jediné ženy, které zde vidí potenciál.

Po pečlivé úvaze jsem se rozhodla v první části představit jednotlivé příběhy každého informátora samostatně, s výjimkou Mira a Filipa, aby byla zachována komplexnost jejich postoje a čtenář mohl pochopit chování každého z nich. Domnívám se, že pokud by byly jednotlivé otázky a odpovědi rozdělené, získám sice názory uceleně ke každému tématu, ale vytratí se osobnostní linka, současně vnímám jako přidanou hodnotu informace o kryptoměnách a funkci trhu obecně, protože jde o konkrétní praktické příklady. Složitá problematika tak dostává jasnější rozměry. Výstupy z rozhovorů a celkové shrnutí a analýzu postojů k fenoménu kryptoměny a především sociální identitu účastníků kryptoměnového trhu uvedu v následující kapitole.

Všechny rozhovory jsem přepsala, barevně rozdělila dle jednotlivých témat a následně analyzovala podle významu. Brala jsem v úvahu i důraz, který informátoři kladli v určitým událostem nebo vztahům, nebo naopak na co výrazněji nereagovali. Některé rozhovory se rozvinuly různými směry, které nebyly pro výzkum stěžejní. Jedno z interview se například stočilo k funkci kvantových počítačů a zdali mohou tyto počítače ovlivnit budoucnost kryptoměn.

Uvědomuji si, že jelikož jde o malý výzkumný vzorek, který byl většinou vybrán cíleně, v případě jiných respondentů by celé výzkumné šetření mohlo dopadnout lehce odlišně.

4 Příběhy účastníků kryptoměnového trhu

Pokud mám pochopit pro mě něco nového, vždy si potřebuji teorii představit na něčem pro mě známém a mít praktický příklad. Proto jsem se rozhodla uvést základní příběhy informátorů, díky kterým lze na konkrétních případech pochopit, jakým způsobem se do kryptoměnového trhu zapojili a jak to funguje a pomohou mi, aby čtenáři dokázali účastníky vidět tak, jak jsem je v průběhu našich rozhovorů vnímala já.

Do každého příběhu jsem se pokusila připojit zásadní informace týkající se vstupu do procesu, motivu, způsobu investování, osobnímu názoru na ostatní účastníky a vidině budoucnosti kryptoměn. Každý rozhovor je lehce odlišný, protože i každý informátor je jiný a rozhovor se v závislosti na zkušenosti respondentů stáčí různými směry. Což vnímám jako výraznou přidanou hodnotu, která je dalším ukazatelem identity účastníků.

Rozboru tvrzení v příbězích, a i názorů k dalším okrajovým tématům, které se v příbězích nevyskytují, se věnuji v další kapitole.

4.1 Spekulant Rudolf

Rudolf je dvaceti sedmi letý spekulant. V minulosti byl zaměřený na obchodování na burze a celkově hledal různé množství investice. O Bitcoinu se dozvěděl v roce 2010, kdy začal vyhledávat alternativní investice, přes různá fóra a odborné sekce, kde se o tom hovořilo. „V tom roce 2010 jsme chtěli začít těžit, tak jsme začali shánět počítač a povedlo se nám jeden získat. Tenkrát stál Bitcoin 5-10 dolarů. Ten počítač, co jsme na to měli připravený, byl padesáti jádrový nesmysl, který měli prý jenom v Temelíně a pak jsme získali jiný přes jednoho známého. Tenkrát řekli, že nám ho půjčí na týden, ať to vyzkoušíme. Paradoxně ale neexistoval člověk, který by nám ho naprogramoval tak, aby uměl těžit.“ Nakonec se Rudolf rozhodl od těžby

opustit a kvůli značné nestabilitě prodal i Bitcoin, které měl v té době nakoupené. „*V roce 2010 jsme už nějaké Bitcoin měli, pak přišlo období, kdy měna vylítla na 50 dolarů, pak klesla na 30, pak na 250 a pak zase klesla. To byl první moment, kdy jsme si řekli, že je to bublina, že se tím nebudeme zabývat, protože nám to přišlo jako hrozně přehodnocená věc a šli od toho*“ Po čase Rudolf investoval znovu. Zajímala jsem se o to, jestli to bylo výhradně za účelem zisku, nebo za tím bylo ještě něco dalšího, co ho motivovalo k investici. „*Určitě nejsme nějakí raziči teorií, že by to mělo nahradit veškerý platební systém, to jsou spekulace a spekulace v tom smyslu, že ta hodnota, kterou měna disponuje rozhodně taková není, je to jen důvěra lidí v nějaký imaginární instrument, který nemá reálnou hodnotu. Dneska už vznikají projekty, které hodnotu mají, ale ta hodnota je v blockchainu. Třeba litecoin je oproti bitcoinu mnohem rychlejší. Platba bitcoinem je hrozně pomalá, když to tenkrát vymýšleli, nečekali, že se zapojí tolik lidí.*“

Rudolf mluví celou dobu v množném čísle, zajímám se o to, kdo jsou ti lidé, co jsou s ním v tom namočení. Odpovídá, že jde o něj a kluky z Prahy, jeden z nich dělá ve firmě, která se zabývá marketmakingem, tedy tvorbou likvidity na finančních trzích, druhý z nich má vlastní fond. Na otázku, jestli spolu stále aktivně řeší kryptoměny odpovídá: „*už ne. Nedávno jsme chtěli objednat grafické karty na těžbu, akorát, jak to zase vzrostlo, tak to korelovalo se scénou grafických karet, místo pěti tisíc, začaly stát dvacet, v tu chvíli byla návratnost špatná. Ted' jsme od toho dali ruce pryč. Tím trhem brutálně manipulují velké subjekty.*“ Velkým subjektem mohou být majitelé významného podílu určité měny, kteří mohou ztratit důvěru, měnu prodají, tím klesne její celková hodnota. Poklesu se mohou leknout investoři, kteří zde mají pro ně stěžejní částku a začnou také prodávat, cena pak stále klesá, protože jde o řetězovou reakci. K hromadnému prodeji stačí i negativní zpráva v médiích, která ne vždy musí být nutně pravdivá. „*Ted' je to hodně propírané téma v médiích a fungují zde cykly jako na finančních trzích. Vznikají a zanikají bubliny. Jak taková bublina začne vznikat, trh se začne přehřívát a*

každý o tom ví, a protože jsou kryptoměny nenáročný na vstup, každý, kdo měl na účtu peníze, tak je tam poslal. V drtivé většině Američani si na to brali hypotéky, utráceli všechny peníze a pak měli krušná období. “ Zajímá mě, jak Rudolf pohlíží na ty ostatní lidi, kteří se rozhodnou zapojit. Rozděluje účastníky na dva typy, a to na ty chytré a na ty druhé. „Na tom trhu se stala strašně špatná věc, protože tam je hrozně moc lidí, kteří s tím neměli žádné zkušenosti, ani s investicemi, loni tam omylem poslali tisíc korun a najednou z toho mají milion. Celou komunitu pak začali strhávat ke své straně a vystupovat jako guru, který jim může dávat rady a tipy, pomáhat a zaručují, že všichni pak budou bohatí. Ti chytří se na to koukají z trochu jiné strany a trochu jinak to i obchodují. Disponují nějakým matematickým zázemím a jsou schopni dělat marketmaking. Ten člověk spekuluje s jasně danými pravděpodobnostmi a tvoří tu cenu na trhu a zaváže se nakupovat a prodávat v každém momentu a v podstatě obírá takový ty spekulanty, kteří si tam sednou jednou za den, jednou za týden a řeknou si, tak a teď si nakoupím Bitcoin. Tak on si nakoupí Bitcoin, tenhle člověk, ale ten, co dělá marketmaking, ten bude o pár procent před ním, takže ve chvíli, kdy on zadá ten příkaz, ten druhý tam je ještě dřív a zadá to dřív a ten rozdíl mezi tím je pro něj a tamten spekulant ať si s tím dělá co chce. Takže jestli chcete identifikovat lidi na tomto trhu obecně, vidím jednoho člověka, co je úplně stejný typ jako ti, co hrají automaty a jsou lidi, kteří mají kritické myšlení a zabývají se investicemi do hloubky. Buď jsou ti, co mačkají jablka a hrušky, nebo ti, co jim ty jablka a hrušky dodávají. Většina těch, kteří spekulují tvrdí, že obchodují, ve skutečnosti je to ale gamebling jako když chodí do kasina.“ Dále zmiňuje, že pokud chce někdo skutečně vydělat a být dlouhodobě úspěšný, je nutné, aby se člověk zaměřil na hlubokou fundamentální analýzu, kdy lze zjistit, jestli má měna skutečnou hodnotu a jestli je hodně podhodnocena, nebo ne. „Pak se může stát, že člověk vydělá klidně i sto procent zhodnocení. To se už u Bitcoinu nestane.“

V pohledu na svět se Rudolf kvůli kryptoměnanám necítí být ovlivněn. „Jsou lidi, který tím naprosto žijí a mají představu, že to jednou změní svět, nevím, těžko říct, určitě to nějakou

stopu zanechá, technologie blockchain má vliv na všechno, mě to ale nijak neovlivňuje a ta technologie bude teprve nastupovat. Technologie jako taková možná změní svět, ale nebude to bitcoin nebo nějaká jiná měna.

Budoucnost shledává Rudolf pozitivní především pro blockchain. *„Budoucnost blockchainu bude dobrá, nemusí to ale nutně souhlasit s tím, že zároveň měny a spekulativní nástroje budou na stejné vlně. Může se stát, že postupně zaniknou, že dojde k velké konsolidaci a postupné regulaci.“*

4.2 Informační technolog Lukáš

Lukášovi je třicet šest let a působí na pozici pracovníka informačních technologií. O kryptoměnách se dozvěděl hned v roce 2009. *„Tenkrát jsem tomu moc nevěnoval pozornost, což každého, kdo tohle řekne teď mrzí. Tenkrát jsem tomu moc nerozuměl a nevěřil, že by z toho mohlo něco být.“* Lukáš vzhledem k svému povolání má vztah k silnějším počítačům. *„Vždycky jsem si kupoval silnější počítače, protože jsem rád, když to něco dělá a vždycky ten počítač má u mě nějakou práci, zapojuju ho do distribuovaných výpočtů, což počítá třeba prvočísla, léky na rakovinu, nebo tajné signály mimozemských civilizací. Tak jsem tenkrát počítal radši tyhle moje věci, než abych šel na bitcoiny. Nějak jsem k tomu neměl důvěru. Čas letěl a když jsem zjistil, že doba pokročila a bitcoin už se dávno nevyplatí počítat na domácích počítačích, ale za to vznikly alternativní měny a některý z nich jdou počítat na grafice, a jelikož jsem v tu dobu měl nějakou středně výkonnou grafiku, tak jsem to ze zvědavosti zkusil, protože jsem pořád počítal ty distribuovaný výpočty. Nebylo to teda tenkrát, ale loni (rok 2017). Zajímalo mě, jak to vypadá, co to dělá, když bude grafika počítat ty kryptoměny. Tak jsem to pustil a nechal nějakou dobu běžet a zjistil jsem, že nejen, že to něco dělá, že skáčou nějaký čísla, což se mi líbí, ale že z toho něco je, že když to hromadím, tak z toho pak něco mám. Jelikož jsem grafiku*

měl, tak jsem do toho tenkrát nic neinvestoval a nechal jsem to počítat. Pak jsem zjistil, že to funguje a vydělávám, stávající grafiku jsem prodal a hledal jsem výkonnější, tu jsem si koupil. Jakmile to na ní začalo běžet, šlo to líp a najednou z toho bylo ještě víc, to byl květen 2017, ani ne měsíc a koupil jsem si druhou, u toho to naštěstí skončilo, takže nemám řásný farmy, nějakou místnost plnou grafiky. Bohužel. Přemýšlel jsem taky o tom, že si koupím druhý počítač, nechám ho někde na chalupě ve sklepě, pořídím do toho čtyři grafiky a nechám ho počítat, ale k tomu nikdy nedošlo. I tak jsem ale něco napočítal a hledal jsem co s tím, takže jsem si založil účet na nějaké burze nebo směnárně zahraniční, nějak jsem si s tím hrál, poslal to tam. Někdy v červnu jsem narazil na nějakou měnu, o které se tenkrát docela dost mluvilo a byla ještě s hodnotou nízko, na pár dolarech, tak jsem do toho nalil nějaký peníze, asi dvacet tisíc. Měl jsem nějaký navíc, tak jsem je tam poslal. I díky tomu i díky těžbě, jsem na tom vydělal několika násobek. Takhle jsem se do toho zapojil, nejsem nějaký obrovský těžař, ale spíš takový fanatik a mimo jiné jsem to i zkusil.“ Zajímám se o to, jak se to Lukášovi vyplatí. „Mám klasický panelákový tarif, takže už to letos žádná výhra není, asi bych už na tom nezbohatnul, když už by to člověk těžil, tak asi s nějakou vírou a nadějí v to, že zase Bitcoin půjde nahoru. To, co teď natěžím za tisícovku, tak jak to půjde nahoru z toho budu mít třeba 2 tis. za rok. Pak by to člověk prodal a něco z toho měl, ale teď se to nevyplatí běžnou cenou, takže já už teď doma netěžím. Zase si počítám ty moje distribuovaný výpočty, z toho nic nemám, jen dobrý pocit a třeba zase někdy za půl roku za rok, zase začnu, grafiky furt mám. Věřím, že to počítá to, co počítá, že to nepočítá nějaký atomovky, což je i s těmi distribuovanými výpočty, věřím tomu projektu, co posílá práci, že jsou to fakt asteroidy a nepočítám Trumpovi trajektorie atomovek. Z toho si lidi, co tomu nerozumí dělají srandu.“ Abych si mohla představit, jak přesně těžba funguje, ptala jsem se Lukáše, jakým způsobem těžba probíhá, kromě toho, že je třeba mít výkonný počítač s grafickými kartami. Zároveň mě zajímala detailní funkce blockchainu. „Do blockchainu do hloubky nevidím a ono to asi bude taky pěkně složitý. Nevím, jestli tomu obrovští těžaři rozumí,

ale oni to asi ani nepotřebují. Prostě nainstalují grafiky, zapojí systém, nainstalují programy, zapnou program a ono to těží a oni vidí jen jak se jim připisují peníze. Já si stáhnul nějaký program, který musel někdo vyrobit, záleží na benevolenci tvůrce, jestli to dá do placu zadarmo, nebo si procento z výkonu těžaře vezme. Pak se se svým výkonem většina těžařů připojuje do poolů, to je sbor těžařů, kde to řídí hlavní centrální program, který rozesílá práci těžařům, ten si nějaké procento bere. Pro toho dotyčného je to zdarma, ale každý článek, třeba ten programátor, nebo majitel toho poolu z toho něco vždycky má. Já jsem byl v poolu, nedělám to sám, pro toho uživatele je to lepší, protože tam má nějaký návod a ví, že sice nedostane sto procent, ale alespoň pravidelně nějaké procento. V poolu se těžaři spojí, ven vystupují jako jeden obrovský těžař, tzn. že když vytěží Bitcoin dostanou odměnu, něco si nechá ten majitel, co to obhospodařuje a zbytek se rozděluje mezi ostatní podle výkonu vždy poměrnou částkou.“

Před svým vstupem na trh, Lukáš hledal vhodný program, protože měl každý jinou účinnost a rychlost těžby, hledal i nejlepší grafiku, mapoval pooly, sledoval jejich rychlost, počet zapojených osob a celkový výkon v poměru k síti. To mu trvalo týden. Po finálním rozhodnutí vše zapojil a víc se tomu věnovat nemusel, i když si v začátcích vyzkoušel i spekulovat. „*Taky jsem spekuloval na burze. Za dvacet tisíc jsem do toho nalil Bitcoin, který jsem pak směnil za NEO díky tomu se mi ty finance pak několikrát vrátily a teď ještě část vydělává, ale nechávám to do budoucna a moc se tomu nevěnuji.*“

Většinu informací o kryptoměnách Lukáš získal z různých fór a internetových diskuzí, aktivně vyhledával, co se děje, co se chystá, jestli může hodnota měny vzrůst, nebo jestli už se už hovoří více o jiné měně. „*Nikam jsem se aktivně nezapojoval, jen sbíral informace, to bylo ale pouze ve volném čase, že bych u toho seděl tři dny nebo tři hodiny, to ne.*“ Sám aktivně lidmi, s kterými by se potkával a vyměňoval názory, nepotkává. Zná pouze ty z internetu, kteří jsou pro něj anonymní, a i přes to, že tam dávají rady, jak vydělat, může to s nimi být ve skutečnosti různé. Sebe vnímá jako běžného uživatele se střízlivým pohledem.

Budoucnost Lukáš vnímá vesměs pozitivně. „*Jsou lidi, kteří říkají, že Bitcoin spadne na nulu. Já osobně tomu nevěřím, vždycky v tom bude někdo, kdo se bude snažit připojit. Podle mě to neumře, ale spíš to půjde nahoru časem. Je to i mé zbožné přání, aby to šlo nahoru, když v tom už něco mám. Věřím, že i ta technologie jako je blockchain světu něco přinese, že na tom vzniknou třeba nějaký nový vychytralý měny, které přinesou i něco jiného než jenom spekulaci na burze. Bude mít nějakých pár měn. Většina třeba zmizí, ale nějaké zůstanou. Pokud se tomu člověk chce věnovat, tak se samozřejmě snaží přijít na to která je nejlepší a vždycky věří, že ta jeho je ta vyvolená, ale celkově to vidím tak, že to půjde nahoru. Třeba to může mít zásadní dopad na společnost, myslím, že Švýcarsko už má nebo chystá svůj efrank. Neříkám, že to byla propálená elektrika, někdo na tom zbohatne, někdo na tom prodělá, ale ta technologie obecně je dobrá a věřím, že může společnosti něco přinést. Když to bude pro obecný dobro do budoucna třeba místo eura, tak by to usnadnilo platební styky, člověk by s sebou nemusel nosit peněženku, měl by třeba čip pod kůží, jak to teď někdo má.*“

4.3 Miro a Filip

S Mirem a Filipem jsem se setkávám již po několikáté na semináři. Při našich hovorech někdy zabrousíme i do osobnějších záležitostí včetně mé výzkumné činnosti, sami se mi nabízejí jako informátoři a rozhovor s nimi dělám společně. Miro je třiceti osmi letý obchodní ředitel, Filip je čtyřiceti čtyř letý majitel poradenské společnosti a oba jsou účastníky kryptoměnového trhu.

Filip se o kryptoměnách poprvé dozvěděl v roce 2014. Jedno pondělní odpoledne se chystal nakoupit, pak musel naléhavě odejít a obchod nedokončil. „*Pak jsem to pustil ze zřetele, byla to moje chyba, mohlo být slušně vyděláno.*“ Miro vzpomíná přesně na hodiny na prvotní impuls, který jej ke kryptoměnám přivedl: „*bylo to 15. prosince 2017 v 9 ráno u mého kadeřníka. Chodím do barber shopu a ten mi řekl, že se o kryptoměnách dozvěděl před rokem*

a půl od svého zákazníka. A ten zákazník, že do toho dal před rokem a půl asi padesát tisíc korun a za tu dobu z toho měl skoro půl milionu. Bitcoin v té době stoupl a fakt se mu to vyplatilo. Do té doby jsem se kryptoměnám nevěnoval, pak jsem došel domů, začal o tom shánět informace. Od 25. do 28. prosince jsem začal aktivně hlídat trh a sledovat Ethereum a zjistil, jsem, že za ty tři dny to vyskočilo z nějakých šesti set padesáti euro na třináct set.“ Filip dodává, že zrovna šlo o šílenou vánoční horečku, kdy všechny ceny vzrostly o obrovské částky. Miro dál pokračuje ve svém příběhu: „to byl prosinec, tak jsem to začal sledoval, abych něco nepropásl a potkal jsem člověka z Rakouska, který se tomu už věnoval a zainvestoval do různých kryptoměn, tak jsem si to od něj nechal vysvětlit, abych to správně chápal a ten mi řekl, že u etherea se očekává jeho růst a že byl do konce roku 2018 dorovnat Bitcoin. Tak jsem nakoupil za 800 euro dvě Etherea, on mi vnukl myšlenku ještě i těžít, tak jsem zainvestoval 50 000 euro do těžby. Nakoupil jsem jedné společnosti část těžařských strojů a za to mám domluvené podmínky, které mi splácejí právě v ethereu.“ Zajímám se o to, jestli jeho vstup na trh byl čistě za účelem zisku. Miro zmiňuje, že vstup byl čistě za ziskovým účelem, navíc uvádí benefity, že jde o nezdaněné prostředky, které jsou nedohledatelné. Hlavní výhody kryptoměn Filip shledává v decentralizaci, postplatbách, možnosti investice bez vysokých finančních prostředků a vznik aplikací, které předtím nikoho ani napadly. Současně si ovědomuje nevýhodu v obtížné regulace a nevratnosti úkonů, které jsou navždy zapsané v blockchainu. Zároveň vnímá systém je pragmaticky pro běžné lidi zatím nepoužitelný, kvůli složitosti a nelehké orientaci. Mirovi připadá systém podobný jako internet banking, který byl ze svého počátku považovaný za komplikovaný a problémový. Uvádí: „připomíná mi to přesně ten vývoj internet bankingu. Já osobně tím, jak cestuju po světě a řeším věci se zahraničím, často potřebuji poslat peníze a to problém. Ted' jsem například v Malajsii nemohl změnit malajské peníze na koruny a poslat je. Nejde to. Česko nemá domluvu s Malajsií, takže já jsem musel Malajsijskou měnu, směnit na euro, takže jsem ztratil poprvé na kurzu, za ten nákup, 4-5 %, pak jsem musel to euro

transferovat, za transfer jsem platil, dalších 400 dolarů, zaplatil jsem za to, že jsem vůbec udělal platbu mimo Evropskou Unii další peníze, takže už jsem někdy na 2000 dolarů. A pak jsem zase měnil peníze zpět na koruny, takže jsem přišel o nějakých 14 % na penězích, které už jsou vydělané a zdaněné. Kdybych měl bitcoiny nebo ethereum udělám ťuk ťuk a za pár vteřin to mám převedené. Když posíláte sto tisíc euro, je to velmi znát. Pro velké firmy je to proto hodně lákavé, aby se tato možnost otevřela.“

Miro denně tři krát nebo čtyři krát zkontroluje, jak se ceny pohybují, ale nespekuluje, aktivně se věnuje spíše akciovému trhu. Kryptoměny vnímá spíše jako dlouhodobou investici. Zajímám se o to, jestli pánové vnímají spekulantství jako formu gamblingu. Filip se také aktivně věnuje akciovému trhu, kde uvádí jako velkou výhodu, že dokáže na rozdíl od kryptoměnového trhu přesně odhadnout, jak se trh bude chovat, protože k tomu má dostatek informací. S Mirovým názorem souhlasí a dodává, že: *„žádný jiný investiční nástroj nenabízí takové zhodnocení a takový zážitek. Na spekulování nemám, protože vím, že v tom okamžiku, kdy tam začne jít o velké zisky se dostávám do emocí a už jsem zažil, že pak v tu chvíli nemusím udělat úplně dobré rozhodnutí.“* Stejně vnímá situaci i Miro, který tvrdí, že jakmile člověk začne riskovat, snadno ho to pohltí.

Ostatní účastníky kryptoměnového trhu, s kterými se oba pánové setkali, shledávají jako aktivní lidi vyhledávající obchodní příležitosti. Miro dodává: *„byl jsem překvapený z mého týmu, protože mám samé mladé lidi, všem je pod třicet let a všichni, co mají peníze, tak je investují do alternativních měn.“*

V celkovém pohledu na svět se Filip cítí být ovlivněný, už jen tím, že má potřebu neustále sledovat, co se děje. Zároveň kryptoměny vidí jako obrovskou příležitost a současně pociťuje výraznou nejistotu. Miro se cítí také ovlivněn a uvádí příklad měnové reformy. *„mě to ovlivňuje určitě. Nejdřív jsem tomu moc nevěřil a pak jsem si uvědomil, že i normálně člověk platí kreditkou a nemá fyzické peníze, jsou to zas jen nějaká čísla. Každý má svůj účet, na kterém*

má peníze, které nejsou reálně vyrobené, nejsou fyzické a všechno je jen virtuální peníz. Tři až čtyři týdny dozadu bylo výročí měnové reformy Československa. Tenkrát peníze ztratily hodnotu. Stát zmizel vaše celoživotní úspory. V kryptoměnách na to nemají páku. A to je možná to, čeho se ty státy a banky začínají bát. To je například jedna z proč je takový boj o ministerstvo financí. Nikdo se nechce vzdát měnové politiky států. Jedna z věcí, které mohou ovlivnit. Je to jeden z klíčových nástrojů štábů.“ Filip by na místě ministra financí strategicky uvažoval o tom, jak udělat kryptokorunu: *„mít náš blockchain, který je v naší měně, vydá ho stát na naší platformě a kontrolovat ho. Myslím, že obava z deregulace právě k tomuto kroku povede.“* Miro dodává, že v tomto případě by šlo o obrovskou investici, která by buď musela být dotována například Evropskou Unií, nebo by byla možnost odříznout fyzické peníze a místo výroby investovat do blockchainu. Zároveň Miro uvádí, že: *„osobně vidím v tuto chvíli v kryptoměně uvolnění od národních bank a po tom, co jsem do toho proniknul a sleduju, jak se to všechno státy snaží korigovat, je to nezastavitelné, už je v tom takový objem peněz, jako celý ruský rozpočet.“* Filip reaguje, že regulace stále udělat mohou. Miro navazuje na svou myšlenku a zmiňuje konkrétní příklad: *„regulace vzniknout můžou, ale třeba tím, že tu situaci stabilizují. Proto například já věřím do budoucna tomu, že to bude možné využívat v běžném platebním styku. Teď jsme například řešili investici v Číně a zvažovali jsme, že použijeme pro převod peněz bitcoin. Například když děláte platební převod s Čínou, tak potřebujete doložit daňové přiznání za poslední čtyři až pět roků, doplnit k tomu dvě stě papírů s červenými razítky a musí se dokazovat, kde jsme k těm penězům přišli. To je šílená byrokracie, to samé se děje ve Vietnamu. Ten režim a centralizované banky to mají plně pod kontrolou a hlídají si svoji měnovou politiku a tam ty kryptoměny mají obrovskou vahou přidanou hodnotu.“* Filip vidí největší přidanou především v kryptoměnách, které jsou postavené jiným způsobem a fungují jako obchodní prostředí pro vytváření dalších služeb. Zmiňuje důvěru jeho známých v platformy jako je EOS, NEO, Monero. *„Mám kamarády, kteří už vymýšlejí půl roku, jaký*

projekt spustí. Ne že spustí kryptoměnu, ale že přesně využije blockchainu, k tomu, aby vytvořil produkt pro firmy nějaký obchodní model a kam se to začne posouvat.“ Miro jistý posun již vnímá a uvádí příklad, kdy ten jistý člověk, který ho přivedl ke kryptoměnám přednášel v Manile na Filipínách právě o kryptoměnách, do diskuze se zapojil i jeden člověk z Národní filipínské banky: „hovořil o tom, jak se i oni chystají aplikovat blockchain v rámci banky pro chránění dat a informací o klientech a jejich finančních prostředků tak, aby nebyli napadnutelní.“

4.4 Podnikatel na internetu Josef

Josef je třiceti šesti letý provozovatel svatebního magazínu www.svatebniasistentka.cz. Josef přesně nedokáže říct, kdy se o kryptoměnách poprvé dozvěděl, kvůli podnikání na internetu navštěvuje různé konference. „V únoru roku 2017 na jednom z takových srazů sám přednášející hodně proklamovat ethereum, v té době to moc nestálo, pak to hrozně vzrostlo. Tenkrát poprvé jsem se o to začal zajímat. Pak jsme pořádali další konferenci a vypadl nám hlavní řečník, tak jsem pozval Karla Fillnera, to je významná osobnost, která se v Česku hodně točí kolem kryptoměn. Po delším jednání nabídku přijal, já sním v tom září nakonec mluvil celý večer až do půlnoci. Pak nám udělal takový malý kurz. Ten proces zapojení trval minimálně tři čtvrtě roku tři, kdy jsem z různých stran mapoval trh, vlastně už jsem byl vždycky přesvědčený, už jsem si počítal, že litecoiny koupím v létě, kolik to vydělá a pak jsem se zapojil vlastně až v říjnu, což byl takový hloupý termín, protože v listopadu byly ty fork¹, tak to zas spadlo, pak to bylo docela fajn.“ Rozhodl se zapojit především kvůli potenciálu a růstu. Jedním z faktorů byla i situace, která se stala právě na zmiňované konferenci. „Nejvíce mě to přesvědčilo na té konferenci, kde nás bylo třeba sto dvacet lidí, všichni podnikají desítky let na internetu a vydělávají zajímavý

---

¹ Fork – rozštěpení blockchainu.

peníze a když se jich Karel zeptal, kdo je zapojený, tak v té místnosti byli jenom dva lidi, kteří se o to zajímali. Tak si říkám, jaká je mezi lidmi penetrace a když v tom nejsou naskákání ještě ajťáci, kteří k tomu mají nejbliž, co teprve obyčejní lidé? Tak jsem si řekl, že je to super, pak jsme pořád mluvili o kryptoměnách a deset dalších kamarádů už do toho bylo taky zapojených, takže během nějakého měsíce a půl většina lidí, co tam byla, do toho také skočila.“

Zajímám se o to, jestli to bylo čistě za vidinou zvýšení kapitálu nebo v tom bylo něco dalšího. Josef zmiňuje dvě osoby, které nepotřebují dále rozmnožovat jejich kapitál a uvádí: *„jim to přijde progresivní, jsou třeba proti systému, to se jim líbí, je to v uvozovkách anarchie proti tomu, co se děje s finančními trhy, vadí jim třeba policejní stát, daně a obecné věci. Ale myslím, že většina lidí tam je právě kvůli zisku. Já to nemám kvůli systému, líbí se mi technologie i myšlenka, samozřejmě primárně je to kvůli výdělku a obecně mě to baví sledovat. Každý den se tomu věnuju ráno, v průběhu dne to kontroluji a každý večer tomu chci věnovat alespoň hodinu, v součtu to pak může být klidně dvě až tři hodiny denně.“* Josef se snaží i aktivně spekulovat, i když nemá výraznější zkušenosti s obchodováním na burze a že je to gambling, to Josefa právě baví. *„Na začátku jsem nešel několikrát spát v jedenáct, ale do půl druhé jsem u toho seděl. Ted' se mi to taky stalo, viděl jsem třinácti násobný rozdíl mezi burzami, takže jsem byl celý den úplně v háji, práce šla stranou. Kdyby to vidělo víc lidí, tak všichni začnou prodávat, tím půjde cena strmě dolů, ale nevyšlo to. Pokud by se mi to povedlo, tak jsem vydělal za půl hodiny, ale síť byla tak přetížená, protože jsem nebyl sám, kdo to objevil, že neprocházely vůbec žádné transakce, celý blockchain jim spadl. Den a půl to viselo někde ve vzduchu, pak to vypadalo, myslel jsem, že ty peníze, co jsem tam poslal už nikdy nevidím a za tři dny mi to vrátili zpátky.“* Dále uvádí, že burzy si s v současné době s kryptoměnovým trhem stále mohou dělat, co chtějí, a i přes to, že jde trh těžko regulovat, propady v současné době vznikají právě kvůli regulacím. Kvůli tomu, že teprve chce začít kryptoměny regulovat

Evropská Unie, Amerika a Čína to již regulovat začala.² Zároveň s ním mohou manipulovat velké subjekty s

Zajímám se, jestli se Josef někdy potkal s někým jenom kvůli kryptoměnám. Odpovídá, že ne. *„Já ty lidi, co jsou do toho namočený znám některý třeba i deset let z online světa a s těmi kluky jezdíme vždycky na čtyři až pět dní třeba do kempů atd., takže se vidáme pět krát až víckrát do roka. Provizní systémy, které děláme teď, všichni tak nějak opouštíme a jdeme víc nebo míň do kryptoměn, je to nějaký vývoj.“*

Na otázku, zda to může člověka ovlivnit v celkovém pohledu na svět odpovídá, že: *„někoho určitě může. Dovedu si představit, že kdybych tam dal stejné peníze v únoru loňského roku, místo října a nebyl bych hloupý, v prosinci bych z jedné měny nevyskočil, tak by to mohlo být zajímavější. I tak to mohlo být dobrý, já jsem třeba udělal chybu. Měl jsem dva coinů Ripple a Karel furt říkal, že je to dobrý, jenže jsem tomu pak přestal věřit, tak jsem z nich vyskočil a kdybych je držel o 10 dní déle, tak za nějakých 70 000 Kč, co jsem v těch coinech měl, tak jsem měl, jsem mohl mít asi 4,5 milionu. Tím chci odpovědět na tvoji otázku, že kdyby se to někomu stalo, že tam dáš pár desítek tisíc, třeba dvacet, máš z toho najednou 3 miliony, tak určitě to těm lidem život změní a myslím si spíš, že v tom negativním slova smyslu, že člověk snadno přijde k penězům, které si neodpracoval.“*

Budoucnost vnímá Josef velmi optimisticky. *„Jen třeba díky mně do toho skočilo deset dalších lidí. Jsem takový kryptooptimista a věřím tomu i z toho titulu, že už jsou tam i lidé, kteří nejsou technicky zdatní. Říká se, že je zapojená 0,5 % lidí v České republice a údajně jsme proti zbytku světa strašně napřed. A když teď hodnota klesla, vidím, kolik je v market cupu peněz, takže tam jsou fyzicky na burze a nikdo si je nevytáhl na své běžné účty. Ti lidé jen čekají, až se to zase usadí. Kormě nestability je další velká nevýhoda to, že je to hodně technické a ani mě*

---

² Čína zakázala energii..... DOPLNIT!

se do toho nějak extra nechce šřourat, a to sedím i počítače dvanáct až šestnáct hodin denně a mám pár kámošů, co dělají třeba na směny v nějakých firmách a chtějí do toho naskočit, tak je to pro ně těžce pochopitelný. Kdyby to bylo třeba nějak zlidštěný jako například platba kartou a bylo to takhle jednoduchý, tak ta adaptace pro ty lidi bude samozřejmě snazší. Nikdo taky neví, jak ty bankovní transakce fungují, ale prostě přiložíte kartu a nějak se zaplatí, to je celý. Znáám bohužel už nějaký lidi, kteří přišli o peníze, že jim je vykradli účet, to je samozřejmě další. Uložíte si tam nějaký peníze, ať už větší nebo menší, pak o ty peníze přijdete, že máte nezabezpečený email, nemáte dvoufázovou autentifikaci, přijdete o to a ztratíte v kryptoměny důvěru.“

4.5 Vizionář Teapack

Teapack je dvaceti sedmi letý vizionář. Setkávám se s ním, jak jsem již zmínila, v obchodním centru, kde mi v průběhu rozhovoru popisuje, že se zajímá o alternativní investice. Svůj vstup na trh popisuje jako: *„nepamatuju si přesně, co to bylo za rok, ale pamatuju si to podle peněz, muselo to být krátce po vzniku bitcoinu. Cena byla pod 10 dolarů. Vzniklo to tak, že jsem seděl u počítače, hrál jsem nějaký hry, blížil se víkend a já jsem začal přemýšlet o tom, že bych se měl poohlídnout po nějakým dalším příjmu.“*

Popisuje důvody, které ho na tuto cestu přivedly a jaký byl začátek jeho vstupu. *„Od mala jsem hodně četl a za nějakou dobu mě začalo bavit finanční vzdělání. U mě to znamenalo to, že jsem začal číst, poslouchat přednášky. Když jsem se dozvěděl o kryptoměnách bylo mi tak osmnáct nebo devatenáct let. vyrůstal jsem v rodině, kde máma byla podnikatelka a otec podnikatel alkoholik, za života se rozcházeli a máma zkrachovala a bylo to dost složité. Protože oba byli aktivní v ČSSD, byl jsem vychovávaný spíš levicově. Vždycky jsem si říkal, že levicová politika je důležitá pro sociální prostředí, později jsem začal inklinovat úplně opačným směrem.“*

Tenkrát jsem začal pátrat po tom, jakým způsobem se dají vydělávat peníze. Pak jsem se poprvé dostal ke slovu bitcoin. Takže jsem začal hledat, jak peníze získat a v podstatě jsem zjistil, že si mám něco koupit, což se mi zdálo dost rizikové. Běžel jsem za kámošem, který na tom finančně nebyl o nic líp než já. Hele tady je něco, co stojí 10 dolarů, je toho omezený počet, bude se to těžít ještě dlouho, já ani nevím, co ta těžba je, ani jak to funguje, ale bylo by dobrý to mít. Tak jsme se dohodli, že najdeme způsob, jak to koupit. Pak se nic nedělo, nic jsme neřešili. Po čase jsme se o tom zase začali bavit a najednou už bitcoin nestál 10 dolarů, ale stál 170 dolarů. A vyvstala otázka, jestli tohle byl ten vrchol nebo teprve začátek. Řekli jsme si, že to riskneme a dáme do toho každý tisícovku. Teďka když si to vezmu zpětně, tak už můžu jenom litovat toho, že jsem nedal o každou korunu víc samozřejmě. Tenkrát to bylo docela složité. Nebyly k tomu žádné informace, jen články na nějakých webech a bylo dost pracné se k tomu dostat. Všechno bylo na zahraničních webech, to je hrozná výhoda dnešních lidí, že mají všechno předžvejkáné předem. Teďka existuje nespočet videí, předtím nebylo nic, a ještě tam viselo riziko, že je to obrovský podvod. Na 170 dolarech jsme se rozhodli, že to pořídíme, ale než se nám povedlo tam protlačit peníze, tak nás dohromady stálo tisícovku navíc za různé poplatky. Nejdřív z banky do banky, pak na nějaký virtuální účet, protože jsme potřebovali dolary a někde je fyzicky držet. Peníze se nám tam povedlo dostat až za tři měsíce, mezitím ale cena bitcoinu vzrostla na 700 dolarů, takže jsme místo za 150 nakoupili za 700.“ Teapacka k investování vedly především osobní motivy. „Jsou to ty osobní důvody, protože mám hodně silnou motivaci a ta mě drží v podstatě do teďka. Stát se hodně bohatým, abych mohl věci okolo sebe začít měnit. Třeba konkrétně politiku jako takovou.“ Zajímala jsem se o to, co by chtěl konkrétního změnit. „Dám takový základní příklad toho, co si myslím, že je pravda, jak vzniká ve společnosti bohatství. Je to přirozenou směnou. Dobrovolně se vzdávám něčeho, oproti tomu, čeho se budeš ty dobrovolně vzdávat za to, co já ti dám za předpokladu, že k tomu budeme mít dostatek informací. Pokud jedna z částí chybí, buď ta dobrovolnost nebo ty informace, tak podle mě

jeden na druhého dělá podvod. Pak se nejedná o čistou směnu a nemá to v obchodě co dělat. Když řeknu, že jedna situace je taková, že když za tebou přijdu, natáhnu pistoli a řeknu, že teďka mi dáš peněženku, tak se shodneme na tom, že to není správný a že jsem tě v podstatě oloupil. V případě, že přijdu do této kavárny a půjdu za obsluhou a řeknu, vidím, že vám se docela daří a tady je ve městě velká kriminalita a já si myslím, že by bylo dobré obětovat část vašeho zisku pro lepší ochranu, protože se může stát, že sem přiletí granát nebo něco takového, tak nejsem lupič, ale normální mafiján a vyděrač a pořád se můžeme shodnout na tom, že to není morální, parazitovat na někom“ (Urza 2018). Všimám si, že popisuje úryvek z knihy Anarchokapitalismus od Urzy, na který se i ptám. „Když vezmu anarchokapitalismus jako takový, tak bych v podstatě nebyl anarchokapitalista jako spíš liberál, ale líp se na tom demonstruje příklad zvrácené morálky tohoto všeho, a to mohou kryptoměny krásně řešit a v podstatě, jak to řekl jeden z těch zakladatelů bitcoin cash³ v takovém zajímavém rozhovoru: „nemůžete namířit pistoli na počítač, aby vám řekl svoje tajemství, můžete ho namířit na toho majitele počítače, ale ne na ten počítač, a to je velký rozdíl.“ Kryptoměny dávají velkou míru svobody, protože si člověk může vybrat, kam svoje prostředky investuje bez toho, aniž by mu je stát nejdřív vzal a udělal to za něj, takže v tomhle je pro mě fundamentálně daleko víc zajímavé než dolar, který se tiskne centrální bankou. Takže tohle je jeden z důvodů, proč pro mě kryptoměny mají daleko větší šmrnc. Jednak je to věc budoucnosti, o tom m jsem přesvědčený a je to další krok k tomu, aby stát mohl být víc pod dozorem, To se stejně nestane, ale je to takový hezký si to myslet.“

Teapck se kromě své práce věnuje také poradenství, jak úspěšně investovat. Je správcem několika skupin, kde mezi sebou její členové sdílejí informace, co se děje v kryptoměnách nového, do čeho se vyplatí investovat, co by se mělo prodat. Je to široká síť kontaktů. Vždy při

---

³ Bitcoin Cash je *fork*, větev na blockchainu bitcoinu. Vznikla na začátku srpna 2017 jako aktualizace, s tou ale všichni vlastníci bitcoinu nesouhlasili, a tak vznikla druhá paralelní větev. Aktéři se rozhodli, v které větvi budou pokračovat dle vlastního důkladného uvážení.

vstupu do této skupiny vyžaduje po nových členech, kteří doposud neinvestovali a chystají se k tomu, aby měli jasný přehled o tom, co jim vstup na trh může dát, ale současně i vzít. „*Co se týče investování, tak když se na mě potom lidi obracejí, tak já chci, aby věděli jednak základ o tom, proč to dělají, protože potom je těžký někomu vysvětlit, hele kupuješ si bitcoin, on si koupí bitcoin, druhý den mu jde o polovinu dolů a on to najednou bude chtít prodat, protože si myslí, že už to nikdy nahoru nepůjde, o tom to investování vůbec není. Je potřeba, aby lidi věděli, jak ty peníze pro fungují, že tady pro ně ty peníze pracují, tady pro ně pracuje čas a musíme uvažovat takhle. Ta první zásada investování je, že peníze, co do toho dám, tak s nimi musím rozloučit. Už jsem je dal, už je neuvídím, odepíšu je prostě a už s nimi nepočítám. To dělám do teďka, i když teď už do toho investuju větší částky. V podstatě ty částky neplánuju nikdy vybrat, už o tom nepřemýšlím jako o korunách, už mě dolarová hodnota nezajímá. A takhle si tu skupinku lidí, co mám kolem sebe udržuju. Protože vždycky někdo říká, už mám o polovinu dolaru míň. Tak jim říkám, ale ty nechceš dolary, za ty se kupujou drogy a zbraně, ty chceš bitcoin. V tomhle je potřeba lidi obecně udržovat. První pravidlo je to, že neinvestovat peníze, které nechci ztratit, druhé pravidlo je studovat, to, co dělám, zjišťovat a rozpoznat rizika investic.“*

V kryptoměnách vidí dvě velké výhody. „*Hlavní výhoda je pro mě ta svoboda, protože když si vezmu trhy, třeba Wallstreet, to, jak jsou chlapi v oblecích a nervují se tam. Každý večer se buď větší nebo kupují nový auto, tak to jsem si představoval, že tohle jsou ti velcí hráči na trhu a rozhodují, jestli budeme mít zítra na chleba nebo ne a ono to tak v podstatě je. Dřív aby se do toho člověk mohl dostat potřeboval padesát tisíc v dolarech jako základní kapitál, u kryptoměn člověk může přijít s dolarem a začít dělat divy. Samozřejmě, že čím větší kapitál, tím samozřejmě líp. Pak má člověk možnost chytit to, co si vždycky drželi ti velcí investoři pro sebe, dnes to může udělat v podstatě každý a může rozvíjet svoje vědomosti. Takže ta svoboda v tom, že mě to vzdaluje od krysího závodu. To je ten útěk od honby za složenkami a tak podobně.*

Takže ten první bod pozitiv je pro mě ta finanční svoboda, ale i svoboda obecně, protože se člověk může přiblížit k té ryzí formě kapitalismu, a i k tomu anarchokapitalismu. Druhá věc je pro mě technické pozadí. Máme tady sto padesát let auta, elektřinu, spalovací motory, pak vznikl internet, oba jsme přežili dobu přechodu z analogu do digitálu. Člověk, který se narodil s počítačem dneska vezme telefon a dokáže ho intuitivně ovládat, dokáže používat různé funkce, ale když jsem to učil mámu, tak ta se mě na to ptá v podstatě do teď, protože v tom není ten návyk. A tohle je něco, co jednou bude součástí našich životů, dneska taky člověk nepotřebuje vědět, jak funguje internetový protokol k tomu, aby mohl napsat do vyhledávače nějaký text. My jsme si vymysleli stroje a pořád budeme makat rukama, to je ten paradox.“ Zajímám se o to, co bychom měli tedy dělat, že všichni nemůžeme těžit bitcoiny. Teapack odpovídá, že stačí přehodit výhybku v hlavě. „Na světě je dostatek všeho pro všechny.“ Uvádí zajímavý příklad přednášek, které sledoval. „Kdysi jsem viděl jedno video je z Harwardské univerzity a jmenuje se Morální ospravedlnění vraždy, je to hrozně zajímavý. Je to filozofie o tom, že... Musím tě varovat, ty příklady jsou absurdní, ale když se nad tím člověk zamyslí, tak ho to dostane na určitá jiná místa svého uvažování. Budeš řidič tramvaje a zjistíš, že se ti rozbily brzdy a jedeš k výhybce, budeš na výhybce, když to strhneš doleva, tak tam bude paní s kočárkem a když to strhneš doprava, tak tam bude parta pěti dělníků. A teď jestli si vybereš to, že zabiješ paní s dítětem nebo pět dělníků. Jde o to, čemu ty osobně přikládáš větší hodnotu a můžeme se dostat dál, například, že budeš nezúčastněný člověk v té situaci a hodiš tam překážku, třeba chlapa na mostě, vlak vykolejí, ty zachráníš tu matku s dítětem a můžeš se dostávat i dál. Jsi třeba na lodi bude vás tam pět, najednou není jídlo a řekne se, že se bude hlasovat o to, koho snědí a teďka je otázka. Když se nezúčastníš hlasování, znamená to, že tě sníst nemůžou nebo když všichni budou hlasovat pro a ty budeš jediná proti, tak vyvstává otázka, jestli mají právo tě sníst, nebo nemají právo tě sníst. Nebo ještě drsnější příklad, představ si, že jsi doktor a jsi v nemocnici, máš dvě místnosti, dvě čekárny, v jedné ti sedí pět lidí, kdy každému selhává jeden důležitý

životní orgán a v druhé místnosti máš chlapíka, který tam přišel jen na běžnou prohlídku a jen tak si tam zdrímnul, a ty víš, že můžeš věnovat čas tomu chlapíkovi a těch pět lidí tam zemře, nebo můžeš zabít toho chlapíka a dát ty orgány těm pěti lidem, kteří můžou umřít. A teď si vyber zabiješ jednoho a zachráníš pět, nebo pět necháš umřít, ale nezabiješ jednoho. Reálně pak musíš zvažovat, kde je větší hodnota toho života. Postupně se dostáváš do toho, co je osobně důležitější hodnota pro člověka než pro společnost a mně z toho vyplývá to, že nikdo nemůže zcizit jeho vlastní práva, i když se teď tady dohodnete. Třeba se mi líbí ty příklady, že jdeš do parku a bezdomovci si řeknou, že jich je víc, tak že tě můžou okrást nebo si děti ve třídě řeknou, že Pepíček je nejbohatší, tak zaplatí za všechny útratu, nebo Anička je nejhezčí, tak jim udělá striptýz. To že se na tom dohodne většina neznamená, že je to správně.“ Znovu se vrací k myšlence anarchokapitalismu a vysvětluje své předchozí úvahy. „Anarchokapitalismus, je ryzí forma toho liberálního přístupu, zrušit veškerý zákony, povolit zbraně, drogy a úplně všechno, žádný zákazy. Nejsem člověk, který by si přál, aby tohle vzniklo přes noc. Liberální přístup je ten, že ano, minimální stát, jen soudy a základní ochrana lidských práv. Netrápit zvířátka a nezotročovat lidi je miň, než aby všechno bylo nařízený. Liberální přístup je moc toho státu, ono si to nekonkuruje jen až v soudnictví u lidských práv a takových věcí jako dětská pornografie. V podstatě tyhle dvě skupiny jdou stejným směrem a rozchází se až úplně na konci. Takže než se tady stane anarchokapitalismus, což bude až za tisíc let, po dvou atomových válkách, tak do té doby si tady ti lidi nekonkurují. Můžou jít tedy společnou cestu. Vychází to z toho principu, že pokud na tebe namířím zbraň a budu po tobě chtít peníze, tak je jedno, jestli jsem organizovaný stát, nebo mafie nebo lupič, tvoje hodnoty jsou pro tebe tvoje včetně tvého majetku, těla a všeho co vlastníš a já ani nemůžu poměřit, jestli tvoje peníze někomu udělají líp jinde a jestli náhodou tobě nebudu škodit, když ti ty peníze vezmu. To je úplně stejný příklad toho hlasování na té lodi. Nevíš ten život nebo peníze nejsou pro člověka důležitější než to obecné blaho. To rozhodování je důležité. Měl by nám stát například říkat, že musíme jít do

armády? Byl bych nerad, kdyby byla povinná vojenská služba. Jsou lidi, kteří říkají, že se nějak musíme bránit a ten stát to potřebuje a tady se dostáváme do sporu, kde musíme uvažovat do jaké míry by se měl stát rozpínat a lidi omezovat a říkat jim v podstatě všechno. Já se snažím držet lidi ve správných mezích. Když se někomu otevře taková Pandořina skříňka, tak mu to najednou začne měnit život a v podstatě jako kdyby se prolomily brány podvědomí a vylily se tam všechny ty kódy, tak se z toho můžeš zbláznit a ono to tak i na ty lidi působí. Zvlášť pokud jde o peníze. Takže se jim snažím říkat, co já jsem prožil a snažím se pomoci lidem ve splnění jejich cílů.“

Loučí se se mnou se slovy, nad kterými jsem musela několik dalších dní přemýšlet. „*Víš, co když Ti lidi, co tam teď jsou, tak drží v rukou kousky budoucnosti? “*

5 Analýza rozhovorů

Při analýze jsem se zaměřila především na sociální identitu. Kapitulu jsem rozdělila do čtyř podkapitol. První kapitola se věnuje osobní identitě, analyzuje motiv účastníků k zapojení, jejich pracovní zasazení a zdali jejich práce souvisí se vstupem na kryptoměnový trh, jejich osobní postoje. Druhá kapitola se věnuje sociální identitě aktérů. Třetí kapitola popisuje jejich postoj k ostatním účastníkům na trhu. Pátá kapitola pak mapuje to, jakým způsobem sociální identita aktérů ovlivňuje kryptoměnový trh samotný.

5.1 Osobní identita účastníků kryptoměnového trhu

Taifel uvádí, že strategii často mění skupiny s nízkým sociálním statutem. V případě kryptoměn, jde dle mého názoru pouze o zvyšování již pro mnohé velmi dobrého sociálního postavení. Všichni informátoři jsou velmi schopní ve svých oborech a mohou si připsat na účet mnohé úspěchy. Investovat se rozhodli pouze finance, které měli volné a neomezily je v jejich životě. Což ale není pravidlem dle výpovědi Rudolfa.

R: „protože jsou kryptoměny nenáročné na vstup, každý, kdo měl na účtu peníze, tak je tam tenkrát poslal. V drtivé většině Američani si na to brali hypotéky, utráceli všechny peníze a pak měli krušná období.“

Sama jsem se ale s nikým, kdo by kryptoměnám obětoval veškeré své jmění nesetkala. Právě naopak i já sama jsem investovala peníze, které mi později nechyběly.

M: „já do toho šel z toho hlediska, že mám volné peníze a rozhodl jsem se do toho zainvestovat.“

L: „nalil jsem do toho nějaké peníze, asi dvacet tisíc. Měl jsem je navíc, tak jsem je tam poslal“.

T: *„tenkrát jsme oba s kamarádem investovali tisícovku.“*

Na dobré postavení účastníků poukazuje i fakt, že jde o finance, které mohou pro někoho znamenat stěžejní finanční částku, již si nemohou dovolit. Teapack investoval tisíc korun, já investovala možná dva tisíce, to by asi leckdo investovat dokázal, ale například již Lukášových dvacet tisíc může být významná suma, s kterou mnoho lidí hospodaří na celý měsíc. Dalším příkladem velkých částek je investice Mira, kterou si rozhodně každý dovolit nemůže.

M: *„tak jsem nakoupil za 800 euro dvě etherea a pak jsem zainvestoval 50 000 euro do těžby.“*

Zároveň i Rudolfův pohled na druhou skupinu lidí napovídá, že pečlivě analyzuje a kalkuluje své investiční položky. Což je znát i z celého jeho příběhu, kdy několikrát zmíní, že chtěli něco udělat, ale po důkladné úvaze situaci přehodnotili a rozhodli se od toho upustit. Každý účastník vzpomíná na moment, kterého v souvislosti v kryptoměny lituje. Důvody jsou různé, ať už počáteční obavy, technické nesnáze při zapojení, urgentní odchod nebo nerozhodnost.

J: *„kdybych tam dal to samý v únoru loňského roku, to, co jsem tam dal v říjnu a nebyl bych blbej a v prosinci nevyskočil, tak by to mohlo být zajímavější. Udělal jsem chybu.“*

F: *„mě oslovil v roce 2014, kdy jsem chtěl nakoupit a musel jsem odejít někam to pondělní odpoledne, které si pamatuju a tu transakci, kterou jsem chtěl odeslat jsem nedotáhl a pak jsem to pustil ze zřetele a byla to moje chyba, mohlo být slušně vyděláno.“*

L: *„tenkrát jsem tomu moc nevěnoval pozornost, což každý, kdo tohle řekne, tak ho to teď mrzí.“*

T: *„řekli jsme si, že to riskneme a dáme do toho každý tisícovku. Teďka když si to vezmu zpětně, tak už můžu jenom litovat toho, že jsem nedal o každou korunu víc.“*

Motiv pro to se zapojit je u všech účastníků stejný, a to za účelem získání dalšího finančního zisku. U Mira, Josefa a Teapacka se projevují ještě další motivy, které berou v úvahu a sami od sebe přidávají do odpovědi. Lukáš je v první řadě technologický nadšenec a přesvědčila jej právě zvědavost z nové technologie. Samotný výdělek byl pro něj bonus, který se následně stal tím hlavním motivem.

R: „zapojili jsme se jen za vidinou zisku.“

F: „já jsem investor, který očekává normální a přiměřené zisky.“

M: „jen za účelem zisku, navíc je fajn, že je to nezdaněné a kdybych někde potřeboval v uvozovkách zmiznout a objevit se někde jinde, ty peníze nejsou vázané na banku a doklady, takže je člověk nedohledatelný.“

J: „myslím, že většina lidí tam je právě kvůli zisku. Já to nemám kvůli systému, líbí se mi technologie i myšlenka, samozřejmě primárně je to kvůli výdělku a obecně mě to baví sledovat.“

T: „jsou to ty osobní důvody, protože mám hodně silnou motivaci a ta mě drží v podstatě do teďka. Stát se hodně bohatým, abych mohl věci okolo sebe začít měnit. Třeba konkrétně politiku jako takovou.“

L: „v tu dobu měl nějakou středně výkonnou grafiku tak jsem to ze zvědavosti zkusil, protože jsem pořád počítal distribuovaný výpočty. Zajímalo mě, jak to vypadá, co to dělá, když bude grafika počítat ty kryptoměny. Tak jsem to pustil a nechal nějakou dobu běžet a zjistil jsem, že nejen, že to něco dělá, že skáčou nějaký čísla, co se mi líbí, ale že z toho něco je, že když to hromadím, tak z toho pak něco mám.“

Teapack dále zmiňuje Kyiosakiho, autora knihy *Bohatý táta, chudý táta*, díky kterému projevil zájem o finance. Zároveň tato kniha výrazně ovlivňuje Teapackův pohled na svět a má výrazný podíl na jeho jednání.

T: „roberte Kyiosaki, chlápek, který stál za vznikem věci, které se říká cashflow kvadrant. To je potřeba, aby lidi znali, ještě, než s kryptoměny začnou pracovat. Aby si uvědomovali, co ty investice můžou udělat a jaká jsou jejich rizika a také kvůli multilevelu jako takovému, který mám docela rád. Jedna část lidí vyměňuje svůj čas za peníze, ti jsou na levé straně, v první kategorii jsou zaměstnanci, lidi, kteří si nemůžou vybrat kolik dostanou peněz a stát je o to odrbe ještě dřív, jejich den má osm až dvanáct pracovních hodin, jejich jistoty jsou důchod a maximálně vyhrát v loterii, pak jsou soukromníci, lidi, co mají IČO, ale můžou být i ve vyšších funkcích, ale pořád směňují svůj čas za peníze, musí udělat, určitý počet zakázek, ale když se jim něco stane, tak jsou nemydlení. Na druhé straně jsou majitelé firem lidi, co mají třeba víc jak 500 zaměstnanců. Nesměňují čas za peníze, ale peníze za peníze, mají už účetnictví, mohou administrativu přehodit na někoho jiného a trochu si s ním pohrát. Poslední kategorie jsou investoři. Ti někam nasypou peníze. A to je to, co já dělám v kryptoměnách. Pravda je taková, že 95 % lidí se na levé straně narodí a také zemře. Jsou důvody, proč se to tak může dít, myslím, že stát nás k tomu jednoduše vychovává, protože pro něj není moc dobré, aby lidi byli moc svobodní. To, co člověk může udělat pro to, aby se dostal na druhou stranu kvadrantu, je změna přijímání informací. Když nebudu sbírat informace od těch 95 %, co nic nedokázali a místo toho budu poslouchat ty, co už tam jsou.“

Dostat se na druhou stranu kvadrantu, na stranu finanční svobody a otevření doposud nedostupných lákavých možností vnímám jako stěžejní motivátor, který mohl být hlavně u obchodníků na burze spuštěn ještě před vstupem do kryptoměnového světa.

Teapack přitom v životě prošel významnou proměnou názorů, která ho přivedla k pravicovému smýšlení.

T: „... vyrůstal jsem v rodině, kde máma byla podnikatelka a otec podnikatel alkoholik, za života se rozcházeli a máma zkrachovala a bylo to dost složitý. Protože oba byli

aktivní v ČSSD, byl jsem vychováván spíš levicově. Vždycky jsem si říkal, že levicová politika je důležitá pro sociální prostředí, později jsem začal inklinovat úplně opačným směrem. “

To později vedlo k jeho inklinaci k liberalismu a anarchokapitalismu.

T: „...v podstatě bych nebyl anarchokapitalista jako spíš liberál, ale líp se na tom demonstruje příklad zvrácené morálky tohoto všeho, a to mohou kryptoměny krásně řešit. “

Jeho postoj je zářným příkladem toho, jak lze nahlížet na celý systém kryptoměn jako takový, který může změnit celé fungování světa.

V osobní identitě mých informátorů se prolínají dva prvky, které účastníky lehce předurčují k tomu, aby měli o kryptoměny zájem. Prvním je záliba v informační technologii a blízkost k počítačům samotným. To je vidět u Teapacka, Lukáše i Josefa. Druhým prvkem je aktivní vyhledávání i jiných investic a obchodování na burze. S tím má zkušenosti Rudolf, ale i Miro a Filip.

T: „vzniklo to tak, že jsem seděl u počítače, hrál jsem nějaký hry. “

L: „vždycky jsem si kupoval silnější počítače, protože jsem rád, když to něco dělá a vždycky ten počítač má u mě nějakou práci. “

R: „my jsme byli zaměřeni na investice jako celkově, obchodovali jsme na burze, měli jsme blízko k těmhle věcem, aplikacím a tak. “

F: „více se věnuji akciovému trhu. “

M: „to, co dělám, dělám spíš s akciemi, kupuji, prodávám, snažím se tomu věnovat fakt dennodenně. “

Zálibu v počítačích nebo v investice považují stěžejní pro podnět informátorů pro vstup na trh. Investoři hledají možnosti financování ve věci, kterým mohou důvěřovat a vidí v ní potenciál v další zhodnocení vkladu. Naopak ti, co mají zálibu v nových technologiích, mohou

mít díky svým oborovým znalost převahu při získávání informací, zároveň mohou do problematiky hlouběji proniknout.

Osobní identita mých informátorů nevykazuje prvky toho, že by tuto identitu vnímali jako svou dominantní a výrazněji se tak i prezentovali. To je vidět v případě, kdy měli uvést své pracovní zařazení nebo to, jak se cítí. Ti, co uvedli své pracovní zařazení, tedy Miro, Filip, Lukáš i Rudolf se jasně více vnímají dle zmíněné pozice. Josef také uvedl své pracovní zařazení, současně ale zmínil, že v současné době on a jeho kolegové procházejí určitým vývojem, který jde naproti právě kryptoměnám.

J: „takže ty provizní systémy všichni tak nějak opouštíme a jdeme do toho crypta někdo víc někdo méně. Je to nějaký vývoj.“

To vnímám jako milník, který může do budoucna Josefovu identitu zásadním způsobem změnit. Kryptoměny se tak mohou dostat na úroveň jeho povolání.

Jediný Teapack se vnímá odlišně, jako vizionář. O tom, že je jeho osobní identita více založená na spojení s kryptoměnami, jsem se mohla přesvědčit při našem prvním setkání. Kdy jsme pro sebe byli dva cizí lidé. Setkala jsem se s ním v obchodním domě, kde mi prodával zboží, již v té době jsem aktivně pracovala na výzkumu a realizovala několik interview. Při prodeji si posteskl, že mají málo zaměstnanců, ale že se současně snaží pracovat na něčem jiném. Vyzvídala jsem na čem.

T: „zajímám se o investice. Už jste slyšela o kryptoměnách?“

To, že se Teapack zmínil o kryptoměnách před cizím člověkem, považuji za zásadní ukazatel dominance identity, která je spojená právě kryptoměnami.

5.2 Sociální identita účastníků kryptoměnového trhu

Při pokládání otázek jsem se zajímala o to, jestli informátoři s někým o kryptoměnách hovoří a zdali se stýkají s nějakými lidmi právě kvůli kryptoměnám. To mi pomůže objasnit, jak moc je tento fenomén ovlivňuje v sociálním kontaktu s ostatními lidmi, protože sama bych si občas ráda s někým o kryptoměnách jen tak popovídala, většina osob v mém okolí o kryptoměnách nikdy ani neslyšela. Navíc účastníci kryptoměnového trhu nevykazují žádné vizuální znaky, podle kterých by mohli být identifikováni. Ochota sdílet se mnou citlivé informace mohla proběhnout právě z důvodu, že účastníci často ani nemají, s kým by se o alternativním investování bavili. Navíc pro každého není komfortní začít nezávazný rozhovor s cizím člověkem. To je i případ Lukáše, který výhradně kvůli kryptoměnám nenavazuje žádné sociální kontakty. Pouze sbírá dostupné informace z webu pro vlastní obohacení.

L: „četl jsem různá fóra nebo diskuze, jak na tom poolu tak i někde jinde, četl jsem co se děje, co se chystá, jestli to ještě povyskočí nebo jestli se ty lidi už baví o jiné měně. To jsem četl, nikam jsem se sám ale aktivně nezapojoval, jen sbíral informace.“

Rudolf celou po celou dobu hovořil v množném čísle. Jak jsem zmínila v jeho příběhu zajímala jsem se o to, kdo jsou ti lidé, šlo o dva muže, jeden pracuje pro firmu, co dělá *marketmaking*, druhý má svůj vlastní fond a jestli s nimi kryptoměny stále aktivně řeší.

R: „už ne. Nedávno jsme chtěli objednat grafické karty na těžbu...“

Rudolf i přes tvrzení, že kryptoměny již aktivně neřeší, uvádí příklad, kdy se o nich bavil. To znovu potvrzuje, že svou sociální identitu spojenou s kryptoměnami nevnímá jako zásadní a je to pro něj pouze jedna z věcí, které řeší. To může být ale také tím, že se na trhu pohybuje, již delší dobu a není to pro něj tak čerstvé a zajímavé jako pro ostatní účastníky, kteří na trh vstoupili teprve nedávno. Jako například Miro, který v průběhu rozhovoru několikrát zmínil, že o kryptoměnách s někým hovořil.

M: *„dozvěděl jsem se o tom od mého kadeřníka...“*

„Ten, co mi doporučil ten EOS, tak měl právě přednášku v Manile na Filipínách a vysvětloval blockchain, jak to funguje, aby to lidé chápali a pak přišel borec z Národní filipínské banky, který hovořil o tom, jak se oni chystají aplikovat blockchain...“

„...takže například v Pekingu, to zakázali. Ti mineři, kteří už měli silné postavení, si postavili vlastní elektrárny. Zním borce, který si postavil vodní elektrárnu, sám si vyrábí elektřinu a stát se o něj nestará.“

„S těmi lidmi na Filipínách, ale většinu jsem jich poznal, tak, že jsme se o tom začali bavit...“

„...byl jsem překvapený z mého týmu. protože mám samé mladé lidi, všem je pod 30 a všichni, co mají peníze, tak je vrážejí do altoměn.“

Z Mirových úryvků z konverzace je znát, že o kryptoměnách vede hovory a kontaktu s lidmi s podobným zájmem je otevřený. To je ale dáno jeho povahou a velmi dobrými komunikačními dovednostmi bez kterých by nemohl být ředitel obchodu. Důkazy toho, že si s někým o kryptoměnách povídají, prokázali i Filip a Josef.

F: *„mám kamaráda v Národní bance na poměrně významný pozici a ten o tom po pravdě přemýšlí...“*

J: *„ty lidi, co jsou do toho namočený znám některý třeba i deset let z online světa a s těmi kluky jezdíme vždycky na čtyři až pět dní třeba do kempů atd., takže se vidáme pět krát až víckrát do roka.“*

Největší rozsah kontaktů z kryptoměnového světa má ale Teapack a především i proto, že komunikuje s celou skupinou osob, kterým radí, jak obchodovat a je aktivní v různých

diskusních fórech. Trh sleduje se všech nejintenzivněji, proto má i nejhlubší pohled na ostatní aktéry.

5.3 Ti druzí

Informátorů jsem se zeptala, jak vnímají ostatní aktéry, ať už ty, s kterými hovoří nebo ty o kterých pouze vědí. To vnímám jako důležité pro pochopení ostatních účastníků a také mých informátorů, protože, jak bylo zmíněno v kapitole o sociální identitě. Ta vniká především při uvědomění si ostatních aktérů a vymezení vůči nim, nebo naopak při cítění sounáležitosti.

Nejméně ostatní účastníky zhodnotil Lukáš a vzhledem k tomu, že se s žádnými aktéry osobně nevidá, jeho hodnocení bylo velmi opatrné.

L: „všímám si lidí, že jsou zde třeba už nějaké známe firmy, které se snaží radit, že nejsou zlí a podlí. Běžní lidi se snaží radit, aby to drželi, že je to součást běhu a zase to bude dobrý. Ti jsou největší, těch si člověk všimne hned. S nikým jsem se osobně nesetkal, mezi kamarády se o tom bavím, ale ti o tom nic neví, nikoho ani neznám, kdo by těžil víc a měl třeba farmu pořádnou. Takže znám lidi jen z internetu, ale to je anonymní, Bůh ví, jak to vypadá naživo.“

Nejvíce vymezující pohled má Rudolf a dělí účastníky na dvě skupiny.

R: „na tom trhu se stala strašně špatná věc, protože tam je hrozně moc lidí, kteří neměli s kryptoměny žádné zkušenosti, a ani s investicemi, loni tam omylem poslali tisíc korun a najednou z toho mají milion. Celou komunitu pak začali strhávat ke své straně a vystupovat jako guru, který jim může dávat rady a tipy, pomáhat a zaručují se, že všichni pak budou bohatí. Ti chytří se na to koukají z trochu jiné strany a trochu jinak to i obchodují“.

„Takže jestli chcete identifikovat lidi na tomto trhu obecně, vidím jednoho člověka, co je úplně stejný typ jako ti, co hrají automaty a jsou lidi, kteří mají kritické myšlení a zabývají se investicemi do hloubky. Buď jsou ti, co mačkají jablka a hrušky, nebo ti, co jim ty jablka a hrušky dodávají. Většina těch, kteří spekulují tvrdí, že obchodují, ve skutečnosti je to ale gamebling jako když chodí do kasina.“

Rudolf má jasný postoj, a protože sám aktivně a úspěšně spekuluje i na burze, vymezuje sebe a skupinu kolem něj, jako ty chytré. Zapojení osob, které nemají zkušenosti s obchodováním a nedisponují matematickým zázemím hodnotí jako omezené vědomostmi a kazící trh. V Rudolfově podání bych tím druhým typem mohla být já. Protože právě moje počáteční zapojení proběhlo bez výraznějšího průzkumu trhu a hlubších znalostí.

Otevřenější pohled má Filip, který obecně zapojené osoby, s kterými se setkal hodnotí velmi pozitivně.

F: „myslím, že jsou to aktivní lidi, kteří přemýšlí startupově, přemýšlí o budoucích businessech, ti o tom vědí a zkoušejí nebo aspoň mají přehled, že něco takového je“.

Filip se nevymezuje vůči jiné skupině účastníků kryptoměnového trhu, ale vzhledem k jeho zkušenostem s vyhledáváním obchodu s nimi cítí sounáležitost.

Josef vnímá osoby na trhu, které se zde vyskytují jako takové, co chtějí zbohatnout nebo jsou proti systému.

J: „jsou tam lidi, kterým to přijde progresivní, jsou třeba proti systému, to se jim líbí, je to v uvozovkách anarchie proti tomu, co se děje s finančními trhy, vadí jim třeba policejní stát, daně a obecné věci. Ale myslím, že většina lidí tam je právě kvůli zisku“.

Nejaktivnějším členem z informátorů je Lukáš, který díky tomu, že je dennodenně v kontaktu s lidmi, kteří se zajímají o kryptoměny a radí jim, jak investovat, měl možnost poznat více typů zapojených aktérů. Svět kryptoměn hodnotí jako kopii světa obecného.

T: „řekl bych, že to kopíruje svět, to, jací lidé skutečně jsou. Jsou tam dobrý lidi se špatnými vlastnostmi a špatný lidi s dobrými vlastnostmi.“

„Kdo je hodně silný účastník na trhu, a to je jeden z důvodů, proč mám hodně přísnou strategii, jsou roboti. Ti mají nastaveno, že můžou dávat příkazy chladným algoritmem. Takový robot nemá emoce a tlačí tu cenu. Jenže pak takový človíček, když vidí, jak mu ty dolary mizí před očima, tak to zavře ve ztrátě, ten se bojí, že o peníze přijde, tomu robotu je to jedno. To říkám i lidem, kteří se to ode mě snaží naučit. Nemyslete si, že je to jednoduchý. Je to obrovská konkurence, profesionální týmy bankéřů, profesionální týmy investorů, lidé, co vědí, jak funguje kapitál. Věřím tomu, že spousta bankovních manažerů, kteří přes den do zpráv dávají informace o tom, že bitcoin půjde dolů, tak večer obchodují.“

„Ti účastníci fakt odpovídají tomu spektru lidí, který máme na světě, jsou tam dobrý, špatný, bohatí, chudí, tlustí, hubení.“

Teapack ostatní účastníky tedy vnímá jako běžné lidi. Vymezuje se pouze proti bezemočním robotům.

Zajímala jsem se o to, jestli se informátoři cítili ovlivněni zapojením do kryptoměnového trhu v celkovém pohledu na svět.

R: „ne, ani fyzicky ani psychicky, nijak mě to neovlivňuje. Jsou lidi, který tím naprosto žijí a mají představu, že to jednou změní svět, nevím, těžko říct, určitě to nějakou stopu zanechá, technologie blockchain má vliv na všechno, mě to ale nijak neovlivňuje a ta

technologie bude teprve nastupovat. Technologie jako taková možná změní svět, ale nebude to bitcoin nebo nějaká jiná měna.

F: „já myslím, že mě to ovlivňuje v tom, že mám stále potřebu to sledovat. Zatím mi to přijde pořád dostatečně komplikovaný a mám pocit, že tomu ne úplně rozumím. Pak je to takový, že v tom vidím příležitosti a zároveň cítím nejistotu nebo riziko. Na jednu stranu je to obrovská příležitost na druhou to může totálně destabilizovat náš finanční systém, kde si sice banka naučtuje nějaký šílený poplatky.

M: „mě určitě. Já se do toho moc nemíchal a pak jsem si uvědomil, že i normálně člověk platí kreditkou a nemá fyzické peníze, jsou to zas jen nějaká čísla. Každý má svůj účet, na kterém má peníze, které nejsou reálně vyrobené, nejsou fyzické a je všechno virtuální peníz. V tom blockchainu je to skutečně nějaká hodnota, proto je to pro mě ještě silnější. Zároveň asi tři až čtyři týdny dozadu bylo výročí měnoví reformy Československa. Tenkrát peníze ztratily hodnotu. Stát zmizel Vaše celoživotní úspory v kryptoměnách na to nemají páku. A to je možná to, čeho se ty státy a banky začínají bát, to je například jedna z proč je takový boj o ministerstvo financí. Nikdo se nechce vzdát měnové politiky států. Jedna z věcí, které mohou ovlivnit. Je to jeden z klíčových nástrojů štábů a ty kryptoměny tam nemají vůbec žádnou kontrolu.“

J: „někoho určitě může, dovedu si představit, že kdybych tam dal to samý v únoru loňského roku to, co jsem tam dal v říjnu a nebyl bych blbej a v prosinci vyskočil, tak by to mohlo být zajímavější. I tak to mohlo být dobrý, já jsem třeba udělal chybu. Měl jsem dva coiny, nějaký ripple a Karel furt říkal, že je to dobrý, já je měl a pak jsem jim přestal věřit, tak jsem z nich vyskočil a kdybych je držel o deset dní déle, tak za nějakých 70 000, co jsem v těch coinech měl, tak jsem mohl mít asi 4,5 milionu, jenom prostě 10 dní, ale držel jsem je a nevěřil tak jsem to prodal a dopadlo to takhle. Tím chci odpovědět na tvoji otázku, že kdyby se to někomu stalo, že tam dáš pár desítek tisíc, třeba dvacet, máš

z toho najednou 3 miliony, tak určitým lidem to život změní a myslím si spíš, že v tom negativním slova smyslu, že snadno přijdeš k penězům, který sis neodpracovala. Spíš je utratíš nebo pak budeš obchodovat jak blázen na páku, hned o ně přijdeš“.

T: „mně to úplně změnilo život. Kromě toho, že jsem začal uvažovat a dívat se na svět úplně jinak. Navíc jsem nikdy neměl na účte tolik peněz, jako nyní.“

Jediný Rudolf se v pohledu na svět být necítí, zároveň ale přiznává, že jsou lidé, kteří celým fenoménem žijí. To potvrzují i ostatní informátoři, kteří se cítí být výrazně ovlivněni v celkovém pohledu na svět.

5.4 Ovlivňování trhu sociální identitou aktérů

Protože je trh decentralizovaný, leží plně v rukou všech aktérů. Nejen, že budoucnost kryptoměnového trhu závisí na důvěře účastníků, ale celkový vývoj je závislý také na očekávání aktérů. Pokud zde jsou proto, aby vydělali peníze, jako všichni moji informátoři, trh se podle toho také bude chovat. Vždy se najde někdo, kdo bude chtít získat více peněz než druzí, proto jsou často vymyšleny různé strategie, které jim k tomu pomohou.

L: „pohybují se tam velryby, ty lidi, co v tom mají hodně peněz, oni vždycky nahodí paniku, lidi se leknu začnou prodávat, oni to pak nakupují za výhodnou cenu. Prostě čím víc bitcoinů člověk má, tím spíš ten trh ovlivní. Hlavně na nějaké menší burze vyprodá bitcoiny, co lidi nabízejí a tím spíš klesne nebo stoupne v ceně, pak to udělá nějaké vlivy. Teď je hodně bank a vlivných lidí, co jsou proti bitcoinu, vždycky něco vypustí nějakou negativní informaci a najednou to jde dolů, tím se snaží podkopat důvěru lidí. Pak to jde dolů, až ta voda utichne, půjde to nahoru, pak přijde zase jiná velryba a trošku to rozčeří. Trh kryptoměn je strašně nestabilní, když to během dne ztratí nebo získá deset procent, tak je to nic. Jsou i horší dny. Jsou lidi, co denně prodávají, když je to nahoře nakupují, pak když

je to dole, tak prodávají a denní tržbou takhle vydělávají. Pak jsou lidé, kteří levně nakupují a jak se cena vyšplhá nahoru, všechno prodají. Tím pak hodnota zase klesá.“

T: „do toho trhu třeba vstupují velryby. Jsou to lidi, kteří mají obrovský kapitál a záměrně ten trh třeba tlačí dolů. Takovou velrybou se mohl stát i patnáctiletý kluk, který před lety nakoupil za pár dolarů tisíc mincí nebo někde natěžil na stolním počítači a najednou to může být velryba, která může hrát i proti bankám a dělat obrovský čachry na trhu. Pak je tam spousta malých spořílků, šetrílků a vizionářů, kteří se tam perou každý den o dolar., To jsem třeba já. Existuje několik strategií, já jdu hlavně na rozmnožování bitcoinů. Spoustu těch malých je obrovská protiváha proti těm velkým, a to je dobře.“

„Jde o to, že se na tom trhu potkávají různí lidé, někde chce spekulovat a prodat, jiní k tomu mají osobní důvod, protože má na tu minci pak reálný využití, a ty lidi se tam potkávají a největší hnacím motorem jsou v o tomhle celým trhu, už od doby jeho vzniku dva faktory, o první je chamtivost a druhý je strach“.

Trh je tedy závislý přímo na míře důvěry účastníků kryptoměnového trhu, jejich moci, kterou množstvím vlastněné kryptoměny získávají a jak velký mají strach, že o své prostředky přijdou.

6 Shrnutí

V počátku mého výzkumného šetření jsem si položila několik hlavních otázek, které dle mého názoru mají zásadní vliv na sociální identitu účastníků kryptoměnového trhu. Kdo jsou ti lidé? Co je motivuje k tomu, aby se zapojili? V první části mě nejvíce zajímal osobní dojem účastníků. Nejdůležitějším kritériem pak pro mě byla informace o tom, jako kdo se cítí. Pak jsem zajímala o spojitosti s jejich povoláním a pohledem na svět. Zajímala jsem se o to, jak moc je identita spojená s kryptoměny dominantní proti plurálním identitám. Soustředila jsem se v sociální identitě na osobní pohled účastníků a na míru sounáležitosti s ostatními aktéry, nebo naopak vymezení vůči ostatním účastníkům. Současně vnímám jako stěžejní informaci to, jak jsou ostatní aktéři vnímání a zdali informátoři cítí, že díky kryptoměně začali vnímat svůj svět jiným způsobem. Nakonec jsem se věnovala tomu, jak může být trh ovlivňován samotnými účastníky.

První sekce otázek vedla informátory k tomu, abych se dozvěděla, co informátory k vede k tomu, aby se zapojili do kryptoměnového trhu. Všichni respondenti to udělali za účelem dalšího zisku a rozmnožení svého kapitálu. Dalšími motivy pak byla zvědavost, zájem o technologie a snaha o celkovou proměnu společenské struktury.

Mou základní otázkou bylo: kdo jsou ti lidé, kteří se rozhodli stát účastníky kryptoměnového trhu? Prostřednictvím výzkumného šetření a odpovědí mých informátorů na tuto otázku dokáží nalézt odpověď. Obecně vnímám aktéry, jako osoby, které mají buď blízko k informačním technologiím, nebo jsou spekulanty a aktivně vyhledávají obchodní příležitosti. To odpovídá i konstruktivistickému pojetí identity, které je nejlépe vidět na vývoji názorů Teapacka. Většina informátorů pohlíží na svět spíše kapitalistickými očima.

Jejich identita jako účastníků kryptoměnového trhu ale u většiny není dominantní identitou, tou je zejména pracovní pozice a pohled na svět skrze ni. U jediného Teapacka může působit jako jedna z dominantních identit, u Josefa se může postupně stále více vyvíjet.

Všichni informátoři kromě Lukáše jsou v aktivní komunikaci s jinými účastníky, s kterými rozebírají potenciál a nové příležitosti. Tyto účastníky pak vnímají různě. Rudolf vymezuje účastníky na ty chytré a na ty druhé, přičemž má pocity sounáležitosti s těmi, kteří se umí na trhu orientovat a mají zkušenosti. Miro a Filip vidí aktéry, s kterými se ztotožňují jako startupově uvažující bytosti, které si udržují přehled v nových technologiích a hledají příležitosti k obchodu. Lukáš a Teapack shledávají účastníky jak osoby s různými povahovými rysy, jako v běžném životě. Teapack se vymezuje pouze vůči robotům, kteří nemají emoce a výrazně ovlivňují trh.

Důkaz o tom, že moderní identity tíhnou k decentralizaci poskytuje především množství peněz, které se nacházejí se v *Coin market cupu*, ale i tvrzení Mira, když popisuje manipulaci státu, Josefa v případě, kdy hovoří o jiných účastnících, a především u Teapacka, který je v tomto směru nejradikálnější a inklinuje k anarchokapitalismu.

V pohledu na svět se cítí ovlivněni všichni informátoři kromě Rudolfa. Je to především proto, že se jim objevil oceán příležitostí, které pro ně byly doposud neznámé. Aktivně sledují dění, spekulují a Teapack s Mírem zde vidí možný odklon od státní kontroly, který je pro ně výhodný.

A tak, jako kryptoměnový trh ovlivnil účastníky v pohledu na svět, účastníci svými potřebami, touhami a obavami ovlivňují kryptoměnový trh, který z hodiny na hodinu, za minuty na minutu trh klesá a stoupá. Proto vývoj trhu nelze s jistotou odhadnout ani pomocí technické analýzy. O to to ale může být napínavější a tím i zábavnější, protože jak bylo v rozhovorech zmíněno, účastníci stojí na prahu velkého kasina, které je láká svými nekonečnými možnostmi.

7 Závěr

31. ledna 2018 jsem nakoupila bitcoin a ethereum. V té době jsem do každé měny investovala zhruba 1300 korun, v současné době mám na ethereovém účtu zůstatek 545 korun a na bitcoinovém 964 korun. Zatím to v mém případě nevypadá, že by se ze mě stal milionář, neztrácím ale naději.

Věřím, že tato práce umí odhalit funkci kryptoměn ve snadno pochopitelné formě, že dokázala představit i významná rizika a poodhalit zákulisí, které za tím vším stojí.

Názory účastníků mi pomohly v celkovém pohledu na kryptoměny a v uvědomění si důležitosti přesné strategie a mapování kryptoměnového trhu. Informáři mě inspirovali svým zapálením a jednáním s důkladným rozmyslem i analýzou situace a připomenutí si toho, že je důležité se netrápit věcmi, které se staly v minulosti.

Vím, že trh mohu ovlivnit pouhou svou důvěrou, že v něm zůstanu a nevyberu si peníze, které zde mám zatím pouze uložené.

Potěší mě, pokud tato práce inspiruje mé čtenáře a probudí v nich hlubší zájem o fenomén kryptoměn a výzkum účastníků kryptoměnového trhu, kteří si pozornost jednoznačně zaslouží.

Kvůli Rudolfovi se trochu stydím, že jsem udělala neuvážený krok a maximálně před mým vstupem trh nezmapovala. Naopak díky Lukášovi, Mirovi, Filipovi, Josefovi a hlavně Teapackovi, cítím výraznou motivaci. Motivaci po vyhledávání dalších informací a důkladném poznávání trhu, možná i hledáním informací o jiných měnách, které zatím nemají vysokou hodnotu a je v nich potenciál pro růst. Třeba i já budu jednou držet větší než nepatrný kousek budoucnosti.

8 Použitá literatura

- Anderson B. 2008. *Představy společenství*. Karolinum.
- Bell D. 2000. *Kulturní rozkoly kapitalismu*. SLON.
- Berger P. L., Luckmann T. 2001. *Sociální konstrukce reality: Pojednání o sociologie vědění*. Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Calhoun. 1994. *Social theory and the politics of identity*. Oxford, UK ; Cambridge, MA. : Blackwell.
- Castellas M. 2010. *The Rise of the Network Society*. Wiley-Blackwell.
- Eriksen T. H. 2007. *Antropologie multikulturních společností: rozumět identitě*. Praha: Triton.
- Eriksen T. H. 2008. *Sociální a kulturní antropologie*. 1. vyd. Praha: Portál. 2008. ISBN 978-807367-465-6.
- Jenkins R. 1996. *Social Identity*. London, New York: Routledge.
- Kytka. 2018. *Rozdělení kryptoměn – jaký je rozdíl mezi tokenem a coinem*. Český magazín o kryptoměnách - Kryptomagazin.cz [online]. [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: <https://kryptomagazin.cz/rozdeleni-kryptomen-rozdil-mezi-coinem-a-tokenem/>
- Martinák, T. a kol. 2015. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. 1. vydání. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, s.r.o., ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci.
- Matusziński D. 2018. *Český magazín o kryptoměnách - Kryptomagazin.cz* [online] [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: <https://kryptomagazin.cz/author/daro/>
- May T. 1988. *301 Moved Permanently* [online]. Dostupné z: <http://groups.csail.mit.edu/mac/classes/6.805/articles/crypto/cypherpunks/may-crypto-manifesto.html>

Stroukal D. Skalický J. 2018. *Bitcoin a jiné crypto peníze budoucnosti*. GRADA Publishing, a.s.

Šubrt J. a kol 2008. *Soudobá sociologie II. Teorie sociálního jednání a sociální struktury*. Josef Bernard: Osobní identita v diskurzu společnosti pozdní moderny. Karolinum Press.

Tajfel H. 1981. *Human Groups and Social Categories*. Cambridge University Press, Cambridge. 1981.

Tajfel, H. 1982. *Social Identity and Intergroup Relations*. New York. Cambridge University Press.

Tajfel H. Turner J. C. 1986. *The social identity theory of inter-group behavior*. In: *Psychology of Intergroup Relations*. Chicago: Nelson-Hall.

Tapscott D., Tapscott A. 2016. *Blockchain Revolution: How the Technology Behind Bitcoin Is Changing Money, Business, and the World*

Urza. 2018. *Anarchokapitalismus*. Tereza Sladkovská

Wildemuth B.M. 2009. *Unstructured Interviews. Applications of social reserch methods to questions in information and library science*. Wesport, CT: Libraries unlimited.